

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 38 (728) ■ 1 oktyabr 2014

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

Xəzəryanı ölkələrin dövlət başçılarının IV Sammiti

Sentyabrın 29-da Rusiya Federasiyasının Həştərxan şəhərində Xəzəryanı ölkələrin dövlət başçılarının IV Sammiti keçirilib. Tədbirdə Rusiya Prezidenti Vladimir Putin, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev, İran Prezidenti Həsən Ruhani, Qazaxıstan Prezidenti Nursultan Nazarbayev və Türkmənistan Prezidenti Qurbanqulu Berdiməhəmmədov iştirak ediblər.

Dövlət başçılarının əvvəlcə məhdud tərkibdə görüşü olub. Sonra geniş tərkibdə davam etdirilən görüşdə tərəflər Xəzər regionunda önəmli olaraq etimad, qarşılıqlı anlaşma və işgüzar şəraitdə konkret nəticələrin əldə edildiyini diqqətə çatdırıblar. Bildirilib ki, dövlət başçıları tərəfindən ilk dəfə beşərəfli ölkələrin əsas prinsiplərini müəyyən edən siyasi Bəyanat razılaşdırılıb. Xəzəryanı ölkələr energetika, dəniz nəqliyyatı, balıqçılıq, ekologiya, Xəzərin bioloji müxtəlifliyinin qorunması və digər sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətində uğurlu nəticələr əldə ediblər.

Sammitdə çıxış edən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 2010-cu ildə Bakıda keçirilən III Xəzər Sammitinin Xəzər dənizinin hüquqi statusuna dair başlıca məsələlərin, xüsusən milli zonanın eninin və dənizin bioloji ehtiyatlarının mühafizəsinin razılaşdırılmasına ümumi yanaşmaların işlənilib hazırlanmasına dair məsələlərin həlli üzrə danışıqlar prosesinə təkən verdiyini diqqətə çatdırıb: «Bakı Sammitinin yekunlarına əsasən imzalanan «Xəzər dənizində təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş» qərarlaşdırılıb, brakonyerliyə, qanunsuz miqrasiyaya, insan alverinə, müxtəlif cinayətkarlığa və terrorizmə qarşı mübarizə sahəsində sərhəd xidmətləri və digər dövlət qurumları arasında əməkdaşlığın və qarşılıqlı fəaliyyətin mühüm mexanizmini yaratdı. Ötən dövrdə Xəzər dənizində əməkdaşlığın hüquqi bazasının möhkəmləndirilməsi üzrə xeyli iş görüldü. Xəzər dənizinin dibinin hə-

mədud sahələrinin bölünməsi haqqında Azərbaycan Respublikası və Qazaxıstan Respublikası, Azərbaycan Respublikası və Rusiya Federasiyası, Qazaxıstan Respublikası və Rusiya Federasiyası arasında ikitərəfli sazişlər, habelə Azərbaycan, Qazaxıstan və Rusiya arasında üçtərəfli sazişin əhəmiyyətini xüsusi qeyd etmək istəyirəm. Bu sazişlər Xəzərin hüquqi statusunun hərtərəfli tənzimlənməsi üçün mühüm rol oynayır. Azərbaycan hesab edir ki, bu sazişlərdə təsbit olunmuş prinsiplər bütün Xəzəryanı dövlətlər arasında Xəzər dənizinin dibinin həmhüddud sahələrinin bölünməsinə dair razılaşmalara nail olmaq üçün yaxşı əsas ola bilər».

Azərbaycan Prezidenti bildirib ki, biz Xəzər dənizini dostluq, sülh, təhlükəsizlik və əməkdaşlıq dənizi hesab edirik. Azərbaycan Xəzəryanı dövlətlərlə qarşılıqlı hörmətə və etimada əsaslanan ikitərəfli münasibətlərin inkişafına xüsusi diqqət yetirir. Xəzəryanı ölkələr arasında sıx dostluq münasibətləri və coxvektorlu əməkdaşlıq regionda sabitliyin, fi-

ravanlığın və təhlükəsizliyin rəhnidir. Dövlətimizin başçısı onu da vurğulayıb ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı işğalçılıq siyasəti regional təhlükəsizliyə başlıca təhdiddir: «Əzəli Azərbaycan torpağı olan Dağlıq Qarabağ və Azərbaycanın bu bölgəyə bitişik daha yeddi rayonu iyirmi ildən çoxdur ki, Ermənistanın işğal altındadır. Ermənistanın azərbaycanlılara qarşı etnik təmizləmə siyasəti nəticəsində bir milyondan çox insan qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşüb. BMT Təhlükəsizlik Şurası Ermənistan qoşunlarının işğal olunmuş ərazilərdən dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən dörd qətnamə qəbul edib. Təəssüf ki, Ermənistan həmin qətnamələrə məhəl qoymamada davam edir və münəqişə həll olunmamış qalır. Bu münəqişə beynəlxalq hüquq normaları və Azərbaycanın bütün dünya birliyi tərəfindən tanınmış ərazi bütövlüyü əsasında həll edilməlidir».

Azərbaycan Prezidenti Xəzər dənizinin regionunda ticari-iqtisadi əlaqələrin dərinləşdirilməsi, enerji ehtiyatlarının mə-

nimsənməsi və beynəlxalq bazarlara nəql edilməsi üzrə investisiya şəraitinin yaxşılaşdırılması, etibarlı və təhlükəsiz kommunikasiyalar yaradılması, yüksək rentabelli və ekoloji təmiz texnologiyaların tətbiq edilməsinin prioritet olaraq qaldığını, Xəzər dənizinin nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafı üzrə bir sıra beynəlxalq və regional layihələrdə əlaqələndirici element kimi çıxış etdiyini vurğulayıb: «Azərbaycan Xəzərdə qonşuları ilə neft-qaz sahəsində əməkdaşlığa böyük əhəmiyyət verir. İran və Rusiya şirkətləri Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda neft-qaz ehtiyatlarının işlənilməsində sərmayədarlar kimi uğurla iştirak edirlər. Azərbaycan həm də Qazaxıstan və Türkmənistan şirkətləri üçün öz ərazisindən keçməklə neftin və neft məhsullarının tranzitini həyata keçirir. Azərbaycan, İran və Rusiya arasında üçtərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində elektroenergetika və nəqliyyat sahəsində də yaxşı perspektivlər vardır».

Dövlətimizin başçısı Xəzərin hüquqi statusu ilə bağlı fikirlərini bölüşərkən bildirib ki, ölkəmiz Bakı Sammitində qəbul

edilmiş uzlaşdırılmış qərara sadiqliyini təsdiqləyərək, sahilıyanı dövlətlərin suverenliyinin şamil edildiyi su məkanı da daxil olmaqla 25 dəniz mili ölçüsünü əsas götürərək, milli zonanın eninin müvafiq şəkildə razılaşdırılmasına tərəfdardır: «Biz dənizin dibinin həmhüddud sahələrinin bölgüsündə əsas norma kimi hamılıqla tanınmış orta xətt prinsipini toxunulmaz hesab edirik, dənizçilik, Xəzər dənizindən digər dənizlərə sərbəst gediş-gəliş və tranzit məsələlərinə böyük əhəmiyyət veririk».

Sammitdə çıxış edən İran İslam Respublikasının Prezidenti Həsən Ruhani, Qazaxıstan Prezidenti Nursultan Nazarbayev, Türkmənistan Prezidenti Qurbanqulu Berdiməhəmmədov sülh və sabitlik dənizi olan Xəzərin bütün tərəflər üçün açıq, geniş əməkdaşlıq məkanına çevrildiyini, təhlükəsizlik və əməkdaşlıq şəraitinin gətirdikcə gücləndiyini və Sammitin Xəzərin statusunun müəyyən edilməsində hüquqi bazanın yaradılmasına yeni töhfə verəcəyinə əminliklərini diqqətə çatdırıblar.

Xəzəryanı ölkələrin dövlət başçılarının IV Sammiti çərçivəsində prezidentlərin iştirakı ilə hökumətlərarası beşərəfli sazişlər imzalanıb. Həmçinin, Xəzəryanı dövlətlərin müvafiq nazirlikləri tərəfindən Xəzər dənizinin hidrometeorologiyası sahəsində əməkdaşlıq Sazişi, Xəzər dənizində fəvqəladə halların qarşısının alınması və nəticələrinin aradan qaldırılması sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş, Xəzər dənizinin su bioloji resurslarının qorunması və onlardan rəşional istifadə olunması haqqında Saziş də imzalanıb. Sonra dövlət başçılarının Bəyanatını imzalayıblar.

Sənədlərin imzalanması mərasimindən sonra Xəzəryanı ölkələrin dövlət başçıları mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər. Bəyanatda Xəzərdə qarşılıqlı fəaliyyətə bağlı bütün məsələlərin həll ediləcəyi, qarşılıqlı fəaliyyətin müxtəlif mərhələlərində əməkdaşlığın daha da gücləndiriləcəyi, tərəflər arasında sağlam rəqabət əsasında iqtisadi və ticarət əlaqələrinin möhkəmləndirilməsi, nəqliyyat, dəniz yolu və digər sahələrdə birgə layihələrin reallaşdırılacağı səsəndirilib.

Sonra Xəzəryanı ölkələrin dövlət başçılarının Həştərxanda yetişdirilən nəvə bəliqlərinin Volqa çayına buraxılması mərasimində iştirak ediblər.

Bakı və Həştərxan arasındakı münasibətlər dostluğun rəmzidir

Sentyabrın 29-da Xəzəryanı ölkələrin dövlət başçılarının IV Sammitində iştirak etmək üçün Rusiya Federasiyasının Həştərxan şəhərinə işgüzar səfərə gələn Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev şəhərdə ümummilli lider Heydər Əliyevin adını daşıyan parkda ulu öndərin abidəsini ziyarət edərək önünə gül dəstəsi qoyub. Prezident İlham Əliyev məlumat verilib ki, park şəhər sakinləri və qonaqlar üçün ən sevimli məkandır. Burada insanların asudə vaxtlarını səmərəli keçirmələri üçün gözəl şərait yaradılıb.

Sonra dövlətimizin başçısı Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə Həştərxan şəhərində ulu öndərin adını daşıyan 11 nömrəli orta məktəbin nəzdində inşa edilmiş «Drujba» uşaq bağçasının açılış mərasimində iştirak edib. Bildirilib ki, bağçanın təməli 2013-cü ildə Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın iştirakı ilə qoyulub. 140 yerlik bağçada həm Həştərxanda yaşayan

azərbaycanlı, həm də yerli ailələrin uşaqları təlim-tərbiyə alacaqlar. Ümumilikdə bu məktəbəqədər müəssisədə 2-6 yaş arasında uşaqlar üçün 6 qrup nəzərdə tutulub. Bağca bütün zəruri avadanlıq və inventarla təchiz edilib. Uşaqlar üçün yaradılan idman və musiqi zalları, digər otaqlar ən müasir tələblər səviyyəsində qurulub.

Tədbirdə çıxış edən Prezident İlham Əliyev Həştərxanın ölkəmiz üçün çox doğma şəhər olduğunu diqqətə çatdırıb, Həştərxanda Azərbaycanla bağlı yerlərin, Bakıda isə «Həştərxan-Bakı» Dostluq parkının yaradılmasını əlamətdar hadisə kimi qiymətləndirib: «Bu gün biz uşaq bağçasının açılışında iştirak edirik. O da bizim dostluğumuzun rəmzi olacaq. Təsədüfi deyil ki, uşaq bağçası «Drujba» adlandırılıb. Mənim fikrimcə, bu adın rəmzi mənası var, çünki bizim nəslimiz dostlar nəsli, biz bir ölkədə yaşamışıq, bir-birimizi tanıyıyıq, bir-birimizə hörmət edirik. Görək gənclər də

bir-biri ilə ünsiyyətdə olsunlar, kiçik yaşlarından uşaq bağçasında, sonra Heydər Əliyevin adını daşıyan məktəbdə dostluq etsinlər. Beləliklə, biz xalqlarımız, ölkələrimiz arasında dostluq münasibətlərinin varisliyini təmin edirik».

Prezident İlham Əliyevin Həştərxana səfəri çərçivəsində həmkarı Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putinlə görüşü olub. Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin həmişə dostluq və etimad xarakteri daşdığını bildiren Vladimir Putin iqtisadi sahədə irəliləyişlərin olduğunu, əmtəə dövriyyəsinin 2 faiz artım qeydə alındığını xatırladıb.

Prezident İlham Əliyev ikitərəfli münasibətlərin inkişaf etdiyini, ölkələr arasında bütün istiqamətlər üzrə - iqtisadi, siyasi, energetika sahələrində, humanitar məsələlərlə bağlı əməkdaşlıqda çox yaxşı dinamikanın olduğunu diqqətə çatdırıb. Yaxın günlərdə Rusiya-Azərbaycan Humanitar Forumunun keçiriləcəyini qeyd edən dövlətimizin başçısı qarşılıqlı görüşlərin və bu cür tədbirlərin ölkələrarası münasibətlərin inkişafına töhfə verəcəyinə əminliyini ifadə edib.

Azərbaycan Prezidentinin Həştərxana səfəri çərçivəsində Azərbaycan və Rusiya hökumətləri arasında sənəd imzalanıb. Prezidentlər İlham Əliyev və

Vladimir Putinin iştirak etdikləri mərasimdə Rusiya Hökuməti və Azərbaycan Hökuməti arasında sərmayələrin təşviqi və qarşılıqlı qorunması barədə Sazişi Rusiya tərəfdən iqtisadi inkişaf naziri Aleksey Ulyukayev, Azərbaycan tərəfdən isə iqtisadiyyat və sənaye naziri Şahin Mustafayev imzalayıblar.

2 İnsan resurslarının inkişafı diqqət mərkəzindədir

3 Dövlət-biznes münasibətləri üçün açıq və səmərəli əməkdaşlıq platforması

4 Zamanın tələbi - nağdsız hesablaşmalar

5 Elektron vergi xidmətlərinə maraq artır

İnsan resurslarının inkişafı diqqət mərkəzindədir

Sentyabr ayının 24-də Avropa İttifaqının Qonşuluq Siyasəti çərçivəsində «İnsan resurslarının inkişafı sahəsində Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyinə dəstək» Tvinning layihəsinin təqdimatı keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikasının vergilər naziri, 2-ci dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri Fazil Məmmədov təqdimat mərasimini giriş sözü ilə açaraq layihənin həyata keçirilməsinə yardımçı olan Avropa İttifaqına, onun Azərbaycandakı nümayəndəliyinə minnətdarlığını bildirmişdir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə vurğulamışdır ki, sürətlə inkişaf edən ölkə iqtisadiyyatına uyğun vergi inzibatchılıq formalaşdırılmalıdır. Tədbirə moderatorluq edən Z.Səmədzadə qeyd etmişdir ki, Vergilər Nazirliyi vergi qanunvericiliyinin və inzibatchılığının müasir tələblər səviyyəsində qurulması üçün daim dünyada mövcud olan qabaqcıl beynəlxalq təcrübələri öyrənməklə Azərbaycan realitətinə daha uyğun olanları tətbiq etməyə çalışır və öz fəaliyyətində müasir informasiya texnologiyalarından geniş istifadə edir. Vergi inzibatchılığının bütün sahələrində olduğu kimi, vergi orqanı əməkdaşlarının peşəkər biliklərinin artırılması da diqqət mərkəzindədir. Nazirlik elmi əsaslara söykənən intellektual təhlil texnologiyalarının tətbiqinə geniş yer verir. Həyata keçirilən müxtəlif sahələrdə başlıca istiqamətlərdən biri vergi sistemində çalışan insanların peşə hazırlığı səviyyəsinin daim yüksəldilməsidir.

Vergilər nazirinin müavini, 3-cü dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri Sahib Ələkbərov qeyd etmişdir ki, Vergilər Nazirliyi milli vergi qanunvericiliyinin və vergi inzibatchılığının təkmilləşdirilməsinə xüsusi önəm verir və daim bu sahədə mövcud olan qabaqcıl beynəlxalq təcrübəni öyrənərək öz işini müntəzəmliyi dünyəvi Avropa standartları səviyyəsində qurmağa çalışır: «Son illər bu məqsədlə bir sıra iri layihələr reallaşdırılmışdır ki, bunlar da ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən modernizasiya siyasətinin göstəricisidir. İnsan resurslarının idarə olunması həmişə prioritet məsələlərdən hesab edilir və Vergilər Nazirliyi insan resurslarından səmərəli istifadə olunmasını təmin etmək məqsədilə hələ 2004-cü ildə «Dövlət vergi orqanlarında insan resurslarının inkişafı strategiyasının Konsepsiyası»nı qəbul etmişdir. Konsepsiyada özünü tapmış hədəflərə çatmaq üçün həm daxili, həm də kənar mənbələr hesabına insan resurslarının sistemli şəkildə inkişafının uzunmüddətli strategiyası hazırlanmışdır. İşçilərin bilikləri mənimləməsi, onların motivasiyasının stimullaşdırılması və peşəkər karyera yüksəlişinin təmin olunması üçün rəqəbat və azad rəqəbat prinsipləri əsasında formalaşan, müasir tələblərə və gələcəyə yönəlmiş tənzimləyici normativlər və qaydalar işlənilib hazırlanmışdır.

Qeyd edilmişdir ki, Tvinning layihəsinin 2014-cü ilin sentyabr ayının 1-dən başlayaraq İspaniya və Fransanın vergi idarəetmə sahələrində həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur: «Avropa Komissiyası ekspertlərinin rəylərinə əsasən, onun tətbiqi sayəsində üç əsas nəticə əldə oluna bilər. Birincisi, «İnsan resurslarının uzunmüddətli və çoxməqsədli inkişaf strategiyası və inkişaf planı» hazırlanacaq. İkincisi, Vergilər Nazirliyinin insan resurslarının inkişafı və səmərəli idarə edilməsi üçün tənzimləyici rol oynayan ən müasir normativ qaydalar və metodoloji rəhbərliklər toplusu hazırlanacaq və tətbiq ediləcək. Üçüncüsü, həmin Strategiyaya və Tədbirlər Planına uyğun olaraq, işçi

heyətinin peşəkərlik səviyyəsinin daim artırılmasını təmin etmək üçün Avropa İttifaqının ən müasir təcrübəsinə uyğun və müasir informasiya texnologiyalarına əsaslanan dayanıqlı təhsil və çoxpilləli treninq sistemi tətbiq ediləcək».

Avropa İttifaqının Azərbaycan-dakı Nümayəndəliyinin rəhbəri, səfir Malena Mard ölkəmizin Avropaya inteqrasiyasının daha da dərinləşməsi istiqamətində həyata keçirilən proqramların əhəmiyyətinə toxunmuş, Aİ-Azərbaycan münasibətlərinin yeni mərhələyə qədəm qoyduğunu diqqətə çatdırmışdır. Azərbaycanın vergi idarəetmə siyasətinin islahatlara açıq, innovasiyalı tətbiq etmək üçün fəal çalışdığı vurğulanmışdır: «Aİ ilə

Azərbaycan arasında son illər daha da inkişaf edən qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq vergi qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi, inzibatchılığın müntəzəmliyi model və mexanizmlər əsasında qurulması, bilik məcmuəsinin tətbiqi baxımından Vergilər Nazirliyinin həyata keçirdiyi layihələr təqdirəlayiqdir. Ötən il icrası başa çatmış «E-audit» Tvinning layihəsinin əhəmiyyətindən danışan xanım M.Mard bildirmişdir ki, bu layihə Azərbaycanın vergi sistemində daha da təkmilləşdirilməsi və müasirləşdirilməsi istiqamətində mühüm addımlardan olmuş, elektron auditin tətbiqinə imkan vermişdir. Tvinning layihəsi Azərbaycanın vergi sisteminin təkmilləşdirilməsinə mühüm töhfə əlavə etmişdir.

Tədris prosesində ən müasir tədris alətlərinin tətbiqini yüksək qiymətləndirən Aİ təmsilçisi Azərbaycanda vergi sisteminin biliklərlə əsaslanan, inkişaf etmiş insan resursları ilə idarə olunan innovativ cəmiyyətin tərkib hissəsi olduğunu, bu sahəyə xüsusi töhfə verəcəyini Tvinning layihəsinin 24 ay üçün nəzərdə tutulduğunu, layihənin həyata keçirilməsi məqsədilə Aİ-nin 1 milyon avro ayıracağını xatırlatmışdır. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan vergi sisteminin daha da müasirləşməsi üçün Vergilər Nazirliyi Fransanın qabaqcıl təcrübələrindən yararlanacaqdır.

M.Mard bildirmişdir ki, Aİ Azərbaycanda vergi inzibatchılığının beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması, o cümlədən insan resurslarının inkişafı istiqamətində əməkdaşlığı davam etdirəcəkdir. İnsan resurslarının inkişafı ilə bağlı layihə Aİ ölkələrinin Azərbaycanın vergi sistemi ilə daha yaxından tanış olmalarına imkan verəcək.

İspaniya Maliyyə Nazirliyinin Vergi Araşdırmaları Mərkəzinin rəhbəri, layihə rəhbəri Gonzalo Gomez de Liano öz çıxışında Fiskal Araşdırmalar İnstitutunun fəaliyyətinin danışıqları bildirmişdir ki, İspaniya Maliyyə Nazirliyinin tərkibində olan, lakin müstəqil təşkilat kimi fəaliyyət göstərən institutda hazırda 170-ə yaxın dövlət qulluqçusu işləyir və onlar təlim-tədris sahələrində fəaliyyət göstərirlər. İnstitutun təlim və tədris sahələri barədə məlumat verərkən

rək qeyd edilmişdir ki, bu tədris ocağı yeni işə götürülən və rəhbər şəxslər üçün təlim, iş müddəti boyunca təlim, xüsusi təlim, magistr proqramları, inzibatchılıq karyerası, tədqiqatlar, institusional əməkdaşlıq, beynəlxalq əməkdaşlıq sahələri üzrə təlim keçməyə cavabdehdir: «Burada vergi və gömrük, büdcə və dövlət xərcləri, dövlət təşkilatlarının mühasibatı, audit və risklərin analizi, dövlət təşkilatlarında idarəetmə, kollektivdə birgə işin təşkili, təlimçilərin təlimi kimi kurslar təklif olunur. İnstitut İspaniya dövlət qulluqçularının ümumi təlimində əlavə, Mərkəzi və Cənubi Amerika ölkələrinin vergi işçiləri üçün magistr proqramları təşkil edir və proqramlar həmin ölkələrin əməkdaşları üçün distant formada həyata keçirilir. Bununla yanaşı, Şimali Afrikanın və Orta Şərqi dövlət orqanlarından olan vergi işçiləri üçün Aİ-nin digər ölkələrində vergi inzibatchılığı üzrə tanışlıq səfərləri təşkil edilir və qonaqlar müvəqqəti yaşayışla təmin olunur».

İnstitutun tədqiqat şöbəsi barədə də danışan G.G. Liano bildirmişdir ki, İspaniya Maliyyə Nazirliyinin tərkibində olan, lakin müstəqil fəaliyyət göstərən tədqiqat şöbəsi dövlət gəlirləri, dövlət xərcləri, fiskal sosiologiya, maliyyə və fiskal qanunvericiliyi, fiskal siyasət qollarından ibarətdir.

İspaniya təmsilçisi Fiskal Araşdırmalar İnstitutunun Tvinning layihəsinə iştirakından söz açaraq bildirmişdir ki, institut bu layihəyə böyük həvəslə qoşulub: «Bizim institutun ekspertləri layihə ilə əməkdaşlıq edəcəklər. Biz institutun və ispan vergi agentliyinin əməkdaşlarını bir araya gətirməklə, layihədə müxtəlif fəaliyyətlərlə iştirak edəcəyik. Buraya 20 dövlət qulluqçusunu ekspert kimi dəvət edəcəyik. Ümid edirəm ki, növbəti iki il ərzində bu layihə üçün İspaniya ekspertləri əllərindən gələni edəcək və bütün komponentlər üzrə öz töhfələrini verəcəklər».

İspaniya Maliyyə Nazirliyinin Vergi Araşdırmaları Mərkəzinin əməkdaşı Pilar de Enterra layihə

nin məqsədi barədə danışıqları bildirmişdir. Layihənin rezident tvinning məsləhətçisi olan natiq qeyd etmişdir ki, bu layihənin məqsədi vergi orqanlarında işi gücləndirmək, yüksək motivasiyalı, hazırlıqlı və təlim keçmiş peşəkər kadrlardan istifadə edərək Aİ-nin standartlarına uyğun

vergi inzibatchılığının təkmilləşdirilməsində Azərbaycan Vergilər Nazirliyinə dəstək verməkdir. Layihənin üç tərkib hissədən ibarət olduğunu deyən xanım Enterra hər komponent barədə ayrı-ayrılıqda məlumat vermişdir. Qeyd etmişdir ki, birinci komponent insan resurslarının inkişafı üzrə uzunmüddətli strategiyaların hazırlanmasıdır: «Bu strategiya motivasiya, karyera irəliləyişi və bununla bağlı təlimləri əhatə edir. Strategiyaların əsasında bir neçə il əhatə edən, lakin ildən-ildən yavaş-yavaş fəaliyyət planı hazırlayacaq. İkinci komponent Vergilər Nazirliyinin əməkdaşları üçün yenilənmiş qaydalar və təlimatlarıdır ki, bunlar da insan resurslarının inkişafı strategiyasına uyğun müəyyən ediləcək. Menejerlər üçün də vəzifə və öhdəliklər müəyyən ediləcək və bilik məsləhətçilərinin funksiyaları təyin olunacaq. Üçüncü komponent insan resurslarının davamlı inkişafı üçün təlim-tədris sistemidir. İspaniya və Fransa ekspertləri tərəfindən tələblərin qiymətləndirilməsi həyata keçiriləcək. Bundan sonra yeni işçilər üçün təlimlər, rəhbər şəxslər üçün iş yerlərində təlimlər, eləcə də təlimçilərin təlimi keçiriləcək. Təlimlər onəonvi (sınıf otaqlarında) və elektron formada həyata keçiriləcək».

Fransanın Maliyyə Nazirliyinin Şərq Regional Vergi İdarəetmə Nazirliyi rəhbəri Noel Klaudon «İnsan resurslarının inkişafı üzrə tənzimləyici baza» mövzusunda təqdimatla çıxış etmişdir. O, öz ölkəsinin vergi sisteminin inkişafında insan resurslarının rolunun əhəmiyyətinə toxunaraq bildirmişdir ki, dövlət peşəkər kadr seçiminə ön əhəmiyyət verilməlidir. Fransada kadr potensialının müəyyən edilməsi üzrə DGFİP adlı proqram tətbiq olunur: burada insan resurslarının idarə olunmasının konkret meyarları müəyyən edilmişdir. Proqramın əsas hədəflərindən biri də dövlət qulluğu üzrə karyera prinsipidir: «Kadr seçimi üçün rəqəbat əsaslanan imtahan keçirilir, dövlət qulluqçuları aldığı təhsilə görə A, B, C kateqoriyalarına bölünür və onların hər kateqoriyası üzrə bilik və bacarıqlarına xüsusi diqqət yetirilir, bütün namizədlər eyni prinsiplər və standartlar əsasında müəyyən edilir».

N.Klaudon Fransanın vergi idarəetməsinin insan qaynaqlarının geniş bir sistem halında fəaliyyət göstərdiyini və idarə edildiyini, təlim və qaydaların Parisdə yerləşən baş ofisdəki İnsan Resursları Departamenti vasitəsilə hazırlandığını, 107 regional idarənin hər birində mövcud olan insan qaynaqları bölməsinə nəzarət edildiyini diqqətə çatdırmışdır: «Həmin regional idarələrdən birinin rəhbəri kimi deyər bilərəm ki, peşəkər kadr korpusunun seçilməsində insan resurslarının inkişafına dəstək məqsədilə milli klaster və insan resurslarının qiymətləndiricilərinin milli şəbəkələrinin rolu da mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu şəbəkələr müxtəlif xidmətləri yerinə yetirir, təlim kurslarının hansı səviyyədə keçirilməsini koordinasiya edir. Həmçinin vergi idarəetməsinin müəyyən etdiyi siyasətin tərkib hissəsi kimi Dövlət Maliyyə Akademiyasına (National Public Finances Academy - ENFİP) da

kadr hazırlığı ilə bağlı bir sıra səlahiyyətlər verilmişdir. Akademiyaya işçilərin seçilməsi və işə götürülməsi, iş müddəti boyunca treninq, elektron və distant təhsil, yuxarı pilləli dövlət qulluqçularının treninqi və xarici ölkələrin dövlət qulluqçularının treninqi proqramlarında iştirakın təmin edilməsi kimi funksiyalara malikdir.

Natiq «İnsan resurslarının inkişafı sahəsində Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyinə dəstək» Tvinning layihəsində Fransanın nəzərdə tutulan dəstəyindən bəhs edərək bildirmişdir ki, ikinci komponent üzrə əsas tədbirlər 50 iş günü ərzində 10 ekspertin yerli tədris və təlim proseslərində iştirakından və təxminən 10 istiqamət üzrə təlimlə bağlı fəaliyyətin həyata keçirilməsindən ibarətdir. Bu komponent üzrə Azərbaycanlı mütəxəssislərin Fransada təlim keçmələri, insan resursları departamentinin işi, onlara rəhbərlik və insan resurslarının qiymətləndirilməsinin fəaliyyəti ilə tanış olmaları nəzərdə tutulmuşdur. Layihə

nin 1-ci və 3-cü komponentləri üzrə dəstəyin əsas istiqamətləri isə insan resurslarının inkişafı sahəsində qiymətləndirmənin aparılması və yuxarı pilləli rəhbər işçilər üçün treninqin təşkili barədə ekspertlərin yardımını, Vergilər Nazirliyinin mütəxəssislərinin Fransadakı treninqlərdə iştirakı ilə bağlı işçi səfərin təşkilindən ibarətdir.

Azərbaycan Vergilər Nazirliyi tərəfindən layihənin rəhbəri, vergilər nazirinin müşaviri Asaf Əsədov «Vergi idarəetməsinin inkişafında bilik məcmuəsinin rolu və tətbiqi yolları» mövzusunda təqdimatla çıxış edərək tvinning layihəsinin üç əsas komponentlərindən biri - tədris-təlim sistemini modernləşdirilməsi istiqamətində üzrə ətərlı məlumat vermişdir. Bildirilmişdir ki, insan resurslarının uzunmüddətli və çoxməqsədli inkişaf strategiyası və inkişaf planı peşəkər tədris-treninq sistemini modernləşdirilməsinin əsas hədəfləri kimi müəyyən edilmişdir: «Əsas hədəflər internet təməlli özünəməhsul xidmətləri həyata keçirməyə imkan verən onlayn texnologiyaların tətbiqi (e-tədris təşkil) və daimi kontent dəstəyi, vergi idarəetməsinin ehtiyaclarına uyğun tədris-treninq proqramları və kursların hazırlanması, praktiki məşğələlərin təşkili, fundamental təhsil almış, geniş və müasir praktiki təcrübəsi olan yaradıcı təlimçilərə, ekspertlərə və bilik menejerlərinə əsaslanan yüksək motivasiyalı, kifayət qədər hazırlıqlı olan işçilərə xüsusi diqqət və yardım göstərmək üçün fərdi inkişaf proqramının hazırlanmasıdır. Bu hədəflərin və innovativ bilik məcmuəsinin tətbiqinin kombinasiyası vergi idarəetməsinə «məvzuları öyrənmək» konsepsiyasından yüksək səmərəliliyi olan

«işçi keyfiyyətli görmək üçün öyrənmək» konsepsiyasına keçməyə yollar açır, nəticədə daha az vaxtda və az xərclərlə keyfiyyətli insan resurslarının hazırlanmasına və onların dayanıqlı inkişaf etdirilməsinə imkanlar yaradır».

A.Əsədov vurğulamışdır ki, peşəkər tədris-treninq sistemi nazirliyin bütün işçilərini və soviyyələri əhatə etməlidir: «Sistem elə qurulmalıdır ki, işçilər tutduqları vəzifələrdən asılı olmadan bu sistemə həvəslə inteqrasiya olunsunlar. Müxtəlif səviyyələr üçün müxtəlif proqramlar təklif olunmalıdır. Bu sistem mərkəzləşdirilmiş dövlət test sistemindən keçərək işə təzə başlayınlar, yüksək fərdi göstəriciləri olan sırayı işçilər və regional vergi idarələrinin işçiləri, həmçinin orta və yuxarı səviyyəli vergi menejerləri (nazirliyin «Qızıl kadrlar» ehtiyatının formalaşdırılması məqsədilə dördpilləli siyahı) əhatə etməlidir».

Vergilər Nazirliyinin e-audit sahəsində bilik məcmuəsinin tətbiqi təcrübəsindən danışan A.Əsədov bildirmişdir ki, e-audit üzrə bi-

lik məsləhətçiləri özünəməhsul üçün lazımi e-təlim-tədris materialları yaradılıb və praktiki seminarlar aparılıb. E-mühasibat, ACL Proqramının əsasları yaradılıb, e-audit üzrə praktiki videomaterial və özünəməhsul təşkil edilib, bilik menejerləri üçün iş yerində treninqlər və e-audit üzrə e-imitahanlar keçirilib.

Təlim-tədris potensialının artırılması üçün həll yolları ilə bağlı qeyd olunmuşdur ki, Vergilər Nazirliyinin işçiləri tərəfindən müasir bilik və bacarıqların mənimləməsinin təmin edən birgə fəaliyyət mövzularındadır. Təlim materiallarının hazırlanması və e-tədris mərkəzinin dəstəklənməsi üçün ekspert qrupu fəaliyyət göstərir ki, bu sistemə Tədris Mərkəzi, bilik menejerləri, Vergilər Nazirliyinin ekspertləri və tvinning üzrə xarici ekspertlər daxildir. Beləliklə, bütün bunların bazasında «E-tədris Virtual Mərkəzi» formalaşdırılıb.

A.Əsədov bildirmişdir ki, insan resurslarının inkişafı sikli özündə bir neçə komponenti birləşdirir. Bura insan resurslarının inkişafı proqramına namizədlərin seçilməsi, tədris platformasında özünəməhsul, Tədris Mərkəzində treninq kursları, iş yerlərində treninqlər və praktiki nəticələrin qiymətləndirilməsi, xarici partnyor vergi idarəetməsinə stajçı kimi işləmək, iş yerlərində yeni biliklərin tətbiqi üzrə sınaq işləri, sahələr üzrə menejer vəzifələrinə namizədlərin irəli sürülməsi kimi komponentlər daxildir.

...Tədbirə yekun vuran vergilər naziri Fazil Məmmədov tvinning proqramlarının əhəmiyyətini qeyd edərək bildirmişdir ki, belə layihələr yalnız texniki yardım ifadə etmir, həm də bu yardımı alan və yardım göstərən ölkələrin müvafiq qurumları arasında layihə başa çatdıqdan sonra da davam edən əməkdaşlığı təmin edir. Bu baxımdan, təqdim edilən layihə Azərbaycanın vergi xidməti ilə Fransa və İspaniya vergi idarəetməsinin arasında yeni əməkdaşlıq üçün imkanlar açacaq.

Tədbirdə Aİ-nin, BMT-nin, Dünya Bankının, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının Azərbaycandakı nümayəndələri, Milli Məclisin deputatları, dövlət qurumlarının, qeyri-hökumət təşkilatlarının, ali təhsil müəssisələrinin və kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri iştirak etmişlər.

Elbrus CƏFƏRLİ, Aytən NƏBİYEVA

Dövlət-biznes münasibətləri üçün açıq və səmərəli əməkdaşlıq platforması

Sentyabrın 25-də Azərbaycanda Amerika Ticarət Palatasının («AmCham») təşkilatçılığı ilə «AmCham üzvlərinin sentyabr görüşü» keçirilmişdir.

İşgüzar xarakter daşıyan görüşdə yerli və xarici şirkətlərin nümayəndələri və xarici ölkələrin səfirliklərinin əməkdaşları iştirak etmişlər. «AmCham»-ın prezidenti İlqar Vəliyev Azərbaycanda azad biznesin inkişafı ilə bağlı həyata keçirilən islahatları yüksək qiymətləndirmiş, Azərbaycan hökuməti ilə «AmCham» arasında qurulmuş səmərəli əməkdaşlığın mühüm əhəmiyyətini qeyd etmişdir. O, 260-dan artıq üzvü olan təşkilatın Azərbaycanda iqtisadi islahatların həyata keçirilməsində fəal iştirakını vurğulayaraq özəl sektorun və sahibkarlıq mühitinin daha da yaxşılaşdırılması, qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı rəy və təkliflərlə çıxış etdiyini, dövlət-biznes münasibətlərinin möhkəmlənməsində ciddi tərəfdaşa çevrildiyini diqqətə çatdırmışdır.

«Golden Pay» şirkətinin rəhbəri Fərid İsmayilzadə, «Paşa Travel» şirkətinin meneceri Çingiz Mürsəlov, «Rəsm» brendinin təsisçisi Rəsmine Qurbanova və digərləri çıxış edərək tədbirin dövlət-biznes münasibətlərinin yeni mərhələyə qaldırılması baxımından faydalı olduğunu diqqətə çatdırmışlar.

Tədbirdə «Azərbaycanda vergi sistemində son nailiyyətlər və həyata keçirilən cari islahatlar» mövzusunda çıxış edən vergilər nazirinin birinci müavini, 3-cü dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri Natiq Əmirov nazirlik ilə Amerika Ticarət Palatası arasında sən, səmərəli əməkdaşlığın qurulduğunu, indiyədək birgə forumlar təşkil edildiyini diqqətə çatdırmışdır. Bildirilmişdir ki, səmərəli münasibətlər biznes mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində aparılan işlərə, eləcə də həyata keçirilən islahatların işgüzar dairələrin mövqeyindən qiymətləndirilməsinə və bizneslə dövlətin ümumi maraqlarının uzlaşdırılmasına böyük fayda verir: «Vergilər Nazirliyi daim milli vergi sistemində aparılan islahatların bütün aspektlərinin geniş ictimai müzakirəsinin tərəfdaşları olmuşdur. Biz əminik ki, məhz dialoq və müzakirələr şəraitində əldə edilən ortaq yanaşmalar bu islahatların daha effektiv tətbiqinə imkan yaradır. Son illər vergi xidmətlərində aparılan islahatlar məqsəd və hədəf etibarilə milli vergi sisteminin qarşısında duran bir neçə mühüm vəzifənin yerinə yetirilməsinə nəzərdə tutur. Bunlardan birincisi, vergi sisteminin stabililiyi və proqnozlaşdırıla bilən olmasıdır. İkincisi, vergi inzibatchılığının biznesin iştirakçıları üçün maksimum rahat və əlverişliliyidir. Üçüncüsü, iqtisadiyyatın strukturunun formalaşmasında, innovasiyaların dəstəklənməsi siyasətində vergi sisteminin stimullaşdırıcı rolunun artırılmasına diqqətə diqqət verilməlidir. Nəhayət, dördüncüsü, Azərbaycan vergi sistemi və inzibatchılığının rəqəbətqabiliyyətli olması, əlverişli iqtisadi mühitin formalaşmasına xidmət etməlidir».

Vergi sisteminin biznes üçün sadə və əlverişli, dövlət üçün səmərəli, vergi xidməti üçün inzibatchılıq baxımından asan idarə edilən olduğunu bildiren N.Əmirov vurğulamışdır ki, Azərbaycan Vergilər Nazirliyi vergi ödəyiciləri ilə konstruktiv dialoq qurmaq, milli vergi sisteminin qarşısında duran vəzifələri qarşılıqlı fayda prinsipi əsasında həll etmək, bütün tərəflər üçün optimal və faydalı həllər tapmaq, dövlət-biznes münasibətlərini tərəfdaşlıq səviyyəsinə qaldırmaq niyyətindədir: «Vergilər Nazirliyi vergi ödəyiciləri ilə əlaqələrində tərəfdaşlıq münasibətlərinə böyük önəm verir. Ötən ildən vergi orqanları ilə vergi ödəyiciləri

arasında münasibətlərin yeni bir formatda - partnyorluq sazişləri əsasında qurulmasına başlanılmışdır. Partnyorluq münasibətlərinin qurulması qabaqçıl dünya ölkələrinin vergi sistemində tətbiq olunan müxtəlif inzibatchılıq metodları ilə, ilk növbədə, vergi qanunvericiliyinə əmələtmə səviyyəsinin yüksəldilməsinə xidmət edir. Belə sazişlərin bağlanması vergi ödəyiciləri üçün maksimum əlverişli mühiti formalaşdırılmasına, onların maraqlarını və mənafehinə xidmət edir. İndiyədək vergi ödəyicilərindən vergi orqanlarına partnyorluq sazişinin bağlanması ilə əlaqədar 3 mindən çox müraciət daxil olmuş, artıq onlardan 80%-i ilə saziş imzalanmışdır. Hesab edirik ki, layihənin icrası hazırkı vəziyyətdə bütövlükdə nazirliyi qane edir. Lakin bununla kifayətlənmək niyyətində deyilik və bu istiqamətdə görülən işlər davam etdiriləcəkdir».

Bildirilmişdir ki, Azərbaycanın vergi sisteminin rəqəbətqabiliyyətini artırmaq məqsədilə milli qanunvericilikdə ünvanlı güzəştlər müəyyən edilmişdir. Bu, ilk növbədə, dövlət siyasətinin əsas və prioritet istiqaməti olan qeyri-neft sektorunun inkişafının dəstəklənməsi ilə bağlıdır: «Bu hədəflərə çatmaq üçün Azərbaycanda əlverişli biznes mühitinin yaradılmasına, qeyri-neft sektoruna xarici investisiyaların axınının təmin olunmasına xüsusi diqqət yetirilir. Məhz bu baxımdan, biznes mühitində bilavasitə təsir edən başlıca amillərdən biri kimi ölkədə vergilərin sayı azaldılmışdır və bu gün əsas tədiyyə növləri üzrə vergi dərəcələri orta Avropa göstəricilərindən aşağıdır».

Vergilər nazirinin birinci müavini qeyd etmişdir ki, müasir vergi siyasəti innovativ iqtisadiyyatın inkişafına böyük dəstək verir. Azərbaycan dövləti bu sahənin inkişafını stimullaşdıracaq tədbirləri xüsusi diqqət mərkəzində saxlayır: «Vergi Məcəlləsinə edilmiş əlavə və dəyişikliklərə əsasən, 2013-cü il yanvarın 1-dən orta və uzunmüddətli perspektivdə texnoparkların inkişafının stimullaşdırılması üçün sənaye və texnologiyalar parklarının rezidenti olan fərdi sahibkarlara və hüquqi şəxslərə, müvafiq olaraq gəlir, mənfəət, ƏDV, əmlak və torpaq vergiləri üzrə 7 illik vergi güzəştləri tətbiq olunub. 2014-cü il yanvarın 1-dən körpələr evi, uşaq bağçaları və uşaq evləri 10 il müddətinə hüquqi şəxslərin mənfəət vergisini və sadələşdirilmiş vergini ödəməkdən azad edilib. Fiziki şəxslərin aylıq gəlirlərinə və qeyri-sahibkarlıq fəaliyyətlərindən illik gəlirlərinə tətbiq edilən gəlir vergisinin maksimal dərəcəsi 30%-dən 25%-ə endirilmiş, fiziki şəxslərin 14% dərəcə ilə gəlir vergisinə cəlb edilən aylıq gəlirləri 2000 manatdan 2500 manatadək artırılmışdır».

Natiq Əmirov bildirmişdir ki, 2013-cü ildə Vergilər Nazirliyi Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi və Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə birlikdə Azərbaycanda «Asan imza» layihəsinə start vermişdir. E-imza üzrə Sertifikat Xidmətləri Mərkəzi fəaliyyətə başlamış, Mərkəz vasitəsilə indiyədək 55 mindən çox «Asan imza» sertifikatı təqdim edilmiş, 3,5 milyona yaxın əməliyyat həyata keçirilmişdir. Bu ilin fev-

ral ayında «Asan imza» layihəsi Brüsseldə, Avropa Parlamentində Azərbaycanın orijinal məhsulu kimi təqdim olunmuşdur. Vergilər Nazirliyi tərəfindən vergi inzibatchılığının müasir tələblər səviyyəsində qurulması məqsədilə bir sıra mühüm layihələr (elektron bəyannamələr, ƏDV depozit hesabı, elektron vergi hesab-fakturası, elektron qeydiyyat, elektron ödəniş, elektron audit, mobil imza) həyata keçirilmiş, yüksək texnologiyaların tətbiqi ilə qurulmuş elektron qeydiyyat sistemi sayəsində nazirliyə daxil olan bəyannamələrin 91%-dən çoxu elektron formatda göndərilir. Hazırda vergi ödəyicilərinə 58 elektron xidmət təqdim edilir.

N.Əmirov hazırda Vergi Məcəlləsinin təkmilləşdirilməsi üzərində işlərin davam etdirildiyini, Vergilər Nazirliyi tərəfindən maarifləndirmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi, bu məqsədlə vergilərlə bağlı anlayışı olan yerli qəşəbə və kənd orta ümumtəhsil məktəblərinin müəllimlərindən ibarət «Vergi dostları» şəbəkəsinin yaradıldığını da diqqətə çatdırmışdır.

Qeyd olunmuşdur ki, vergi sistemində aparılan islahatlar investorların rahat fəaliyyətinə, Azərbaycanda biznesin cəlb edilməsinə xidmət edir: «Artıq bir neçə ildir ki, Dünya Bankı tərəfindən hazırlanan «Doing Business» və «Paying Taxes» hesabatlarında Azərbaycanın biznes mühiti üzrə əhəmiyyətli islahatlar aparılan ölkələr sırasında yer alır və bu sahədəki göstəricilərimiz ildən-ilə yaxşılaşır. Bu hesabatlara əsasən, vergi qanunvericiliyinin normalarına riayət edilməsinin sadəliyi sub-indikatorları üzrə Azərbaycanın göstəriciləri regional göstəricilərlə müqayisədə daha yaxşıdır. Biznesə başlama meyarı göstəricinin sadəliyinə görə Azərbaycan dünyanın ilk 10 dövləti sırasındadır».

Beynəlxalq əməkdaşlıqla bağlı bildirilmişdir ki, son illər xarici ölkələrin vergi administrasiyaları ilə əlaqələr genişlənməmişdir: «Azərbaycan 2002-ci ildən Avropadaxili Vergi Administrasiyaları Təşkilatının (IOTA), ötən ildən isə həmin qurumun İcraiyyə Şurasının üzvüdür. Dünya Bankı, Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF), İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (OECD), Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Beynəlxalq Antikorrupsiya Akademiyası ilə sıx əməkdaşlıq edirik. 2013-cü ildə Azərbaycan OECD-nin «Vergi məsələləri üzrə qarşılıqlı inzibati yardım haqqında» Konvensiyasına qoşulmuş və vergilər naziri cənab Fazil Məmmədovun bu ilin mayında Fransaya səfəri zamanı həmin Konvensiyaya olan dəyişikliklərə qoşulmaq barədə protokol imzalanmışdır. Hazırda 40-dən artıq ölkə ilə ikitərəfli vergitutmanın aradan qaldırılması haqqında saziş tətbiq edilir. Avropa İttifaqının dəstəyi ilə Niderland Vergi Administrasiyası ilə birlikdə Azərbaycanda «E-audit» Tvinning layihəsi həyata keçirilmişdir. Fransa və İspaniyanın vergi administrasiyaları ilə birlikdə tədris sahəsində yeni tvinning layihəsi artıq dünən icraiyyəyə təqdim olunmuşdur. Biz eləcə də ABŞ hökuməti ilə sıx əməkdaşlıq edirik. ABŞ-ın Xarici Hesablar üzrə Vergi Əmələtməsi Aktı (FATCA) ilə bağlı hökumətlərimiz arasında razılaşma əldə edilmişdir. Bu ilin sonunadək Azərbaycan ilə ABŞ arasında müvafiq hükmətlərəsasən saziş imzalanacaqdır».

Tədbirin sonunda vergilər nazirinin birinci müavini biznes nümayəndələrinin vergi inzibatchılığının təkmilləşdirilməsi, könüllü əmələtmə, vergi dərəcələrinin optimallaşdırılması, nağdsız hesablaşmalarla bağlı davam etdirilən işlər, e-xidmətlərlə bağlı suallarını cavablandırmışdır.

Qeyd olunmuşdur ki, əmək müqaviləsi bildirişinin elektron informasiya sistemində daxil edilməsi üçün işgötürənlərin və ya onların səlahiyyət verdiyi şəxslərin elektron imzası olmalıdır. «ASAN imza» vasitəsilə işgötürənlərin səlahiyyətli nümayəndələri tərəfindən əməkdaşlarla bağlanan əmək müqavilələri haqqında məlumatların elektron informasiya sistemində daxil edilməsi və sonradan bu məlumatların işçilər tərəfindən əldə edilməsi xidmətləri «Elektron hökumət» portalında yerləşdirilib: «Əmək müqavilələrinin elektron informasiya sistemində daxil edilməsində çətinlik

çətinliklərə əsasən, 2013-cü il yanvarın 1-dən orta və uzunmüddətli perspektivdə texnoparkların inkişafının stimullaşdırılması üçün sənaye və texnologiyalar parklarının rezidenti olan fərdi sahibkarlara və hüquqi şəxslərə, müvafiq olaraq gəlir, mənfəət, ƏDV, əmlak və torpaq vergiləri üzrə 7 illik vergi güzəştləri tətbiq olunub. 2014-cü il yanvarın 1-dən körpələr evi, uşaq bağçaları və uşaq evləri 10 il müddətinə hüquqi şəxslərin mənfəət vergisini və sadələşdirilmiş vergini ödəməkdən azad edilib. Fiziki şəxslərin aylıq gəlirlərinə və qeyri-sahibkarlıq fəaliyyətlərindən illik gəlirlərinə tətbiq edilən gəlir vergisinin maksimal dərəcəsi 30%-dən 25%-ə endirilmiş, fiziki şəxslərin 14% dərəcə ilə gəlir vergisinə cəlb edilən aylıq gəlirləri 2000 manatdan 2500 manatadək artırılmışdır».

Natiq Əmirov bildirmişdir ki, 2013-cü ildə Vergilər Nazirliyi Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi və Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyi ilə birlikdə Azərbaycanda «Asan imza» layihəsinə start vermişdir. E-imza üzrə Sertifikat Xidmətləri Mərkəzi fəaliyyətə başlamış, Mərkəz vasitəsilə indiyədək 55 mindən çox «Asan imza» sertifikatı təqdim edilmiş, 3,5 milyona yaxın əməliyyat həyata keçirilmişdir. Bu ilin fev-

ral ayında «Asan imza» layihəsi Brüsseldə, Avropa Parlamentində Azərbaycanın orijinal məhsulu kimi təqdim olunmuşdur. Vergilər Nazirliyi tərəfindən vergi inzibatchılığının müasir tələblər səviyyəsində qurulması məqsədilə bir sıra mühüm layihələr (elektron bəyannamələr, ƏDV depozit hesabı, elektron vergi hesab-fakturası, elektron qeydiyyat, elektron ödəniş, elektron audit, mobil imza) həyata keçirilmiş, yüksək texnologiyaların tətbiqi ilə qurulmuş elektron qeydiyyat sistemi sayəsində nazirliyə daxil olan bəyannamələrin 91%-dən çoxu elektron formatda göndərilir. Hazırda vergi ödəyicilərinə 58 elektron xidmət təqdim edilir.

N.Əmirov hazırda Vergi Məcəlləsinin təkmilləşdirilməsi üzərində işlərin davam etdirildiyini, Vergilər Nazirliyi tərəfindən maarifləndirmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi, bu məqsədlə vergilərlə bağlı anlayışı olan yerli qəşəbə və kənd orta ümumtəhsil məktəblərinin müəllimlərindən ibarət «Vergi dostları» şəbəkəsinin yaradıldığını da diqqətə çatdırmışdır.

Qeyd olunmuşdur ki, vergi sistemində aparılan islahatlar investorların rahat fəaliyyətinə, Azərbaycanda biznesin cəlb edilməsinə xidmət edir: «Artıq bir neçə ildir ki, Dünya Bankı tərəfindən hazırlanan «Doing Business» və «Paying Taxes» hesabatlarında Azərbaycanın biznes mühiti üzrə əhəmiyyətli islahatlar aparılan ölkələr sırasında yer alır və bu sahədəki göstəricilərimiz ildən-ilə yaxşılaşır. Bu hesabatlara əsasən, vergi qanunvericiliyinin normalarına riayət edilməsinin sadəliyi sub-indikatorları üzrə Azərbaycanın göstəriciləri regional göstəricilərlə müqayisədə daha yaxşıdır. Biznesə başlama meyarı göstəricinin sadəliyinə görə Azərbaycan dünyanın ilk 10 dövləti sırasındadır».

Beynəlxalq əməkdaşlıqla bağlı bildirilmişdir ki, son illər xarici ölkələrin vergi administrasiyaları ilə əlaqələr genişlənməmişdir: «Azərbaycan 2002-ci ildən Avropadaxili Vergi Administrasiyaları Təşkilatının (IOTA), ötən ildən isə həmin qurumun İcraiyyə Şurasının üzvüdür. Dünya Bankı, Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF), İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (OECD), Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı, Beynəlxalq Antikorrupsiya Akademiyası ilə sıx əməkdaşlıq edirik. 2013-cü ildə Azərbaycan OECD-nin «Vergi məsələləri üzrə qarşılıqlı inzibati yardım haqqında» Konvensiyasına qoşulmuş və vergilər naziri cənab Fazil Məmmədovun bu ilin mayında Fransaya səfəri zamanı həmin Konvensiyaya olan dəyişikliklərə qoşulmaq barədə protokol imzalanmışdır. Hazırda 40-dən artıq ölkə ilə ikitərəfli vergitutmanın aradan qaldırılması haqqında saziş tətbiq edilir. Avropa İttifaqının dəstəyi ilə Niderland Vergi Administrasiyası ilə birlikdə Azərbaycanda «E-audit» Tvinning layihəsi həyata keçirilmişdir. Fransa və İspaniyanın vergi administrasiyaları ilə birlikdə tədris sahəsində yeni tvinning layihəsi artıq dünən icraiyyəyə təqdim olunmuşdur. Biz eləcə də ABŞ hökuməti ilə sıx əməkdaşlıq edirik. ABŞ-ın Xarici Hesablar üzrə Vergi Əmələtməsi Aktı (FATCA) ilə bağlı hökumətlərimiz arasında razılaşma əldə edilmişdir. Bu ilin sonunadək Azərbaycan ilə ABŞ arasında müvafiq hükmətlərəsasən saziş imzalanacaqdır».

Tədbirin sonunda vergilər nazirinin birinci müavini biznes nümayəndələrinin vergi inzibatchılığının təkmilləşdirilməsi, könüllü əmələtmə, vergi dərəcələrinin optimallaşdırılması, nağdsız hesablaşmalarla bağlı davam etdirilən işlər, e-xidmətlərlə bağlı suallarını cavablandırmışdır.

Qeyd olunmuşdur ki, əmək müqaviləsi bildirişinin elektron informasiya sistemində daxil edilməsi üçün işgötürənlərin və ya onların səlahiyyət verdiyi şəxslərin elektron imzası olmalıdır. «ASAN imza» vasitəsilə işgötürənlərin səlahiyyətli nümayəndələri tərəfindən əməkdaşlarla bağlanan əmək müqavilələri haqqında məlumatların elektron informasiya sistemində daxil edilməsi və sonradan bu məlumatların işçilər tərəfindən əldə edilməsi xidmətləri «Elektron hökumət» portalında yerləşdirilib: «Əmək müqavilələrinin elektron informasiya sistemində daxil edilməsində çətinlik

Akif Musayev
Azərbaycan Respublikası
vergilər nazirinin müşaviri

Vergilərin yığılmadan xərclənməsi

Bütün ölkələr bir həqiqət kimi qəbul edirlər ki, gəlirlərin xərclənməsi sxeminin dəyişdirilməsi olmadan onun aparılan büdcə və vergi siyasətlərinə effektiv nəzarət mexanizmi yaratmaq imkanından danışmaq mümkün deyil. Ona görə də ötən əsrin 60-cı illərindən başlayaraq (ilk olaraq Almaniya və ABŞ-da) büdcə paketinin təqdimatı və parlamentdə qəbulu zamanı vergi xərcləmələrinin məruzə olunmasına (hesabat verilməsinə) başlanıldı. 1970-ci illərin sonlarından isə digər OECD ölkələri də vergi xərcləməsi hesabatları nəşr etməyə başladılar.

Bəzi ölkələr, qanuni olaraq, vergi xərcləməsi hesabatı hazırlamaq məcburiyyətindədir. Avstriya və Almaniya kimi ölkələr isə daha geniş subsidiya hesabatları hazırlayaraq büdcə prosesi ilə birlikdə onları əlaqələndirirlər. Bir çox insanlar narahət edən əsas məsələlərdən biri məcmu vergi xərclərinin nə qədər olması, bu xərclərin nədən formalaşması, onun büdcə və vergi siyasətinə necə təsir etməsidir.

Vergi qanunvericiliyində formasiyada böyük xüsusi çəkiyə malik olan, bir qayda olaraq, əhali tərəfindən «elə belə də olmalıdır» kimi qəbul edilən və dövlətin bilərəkdən yığılmasından imtina etdiyi güzəşt və azadolmalar mövcuddur.

Vergi qanunvericiliyində formasiyada böyük xüsusi çəkiyə malik olan, bir qayda olaraq, əhali tərəfindən «elə belə də olmalıdır» kimi qəbul edilən və dövlətin bilərəkdən yığılmasından imtina etdiyi güzəşt və azadolmalar mövcuddur.

Beləliklə, vergi xərcləri, aparılan vergi siyasəti vasitəsilə vergi sistemində daxil edilən azadolmalar, maddi stimullaşdırmanın kömiyyət ölçüsüdür. Bu kömiyyəti qiymətləndirmək üçün birinci növbədə vergi sisteminin müqayisəli standart və normalarını yaratmaq lazımdır. Ümumiyyətlə, bu norma və standartlara vergitutma bazası, vergi dərəcələrinin strukturu, ümumi mühasibatlıq normaları və ödənişlərin çıxılma imkanları və s. aiddir.

Qeyd etmək lazımdır ki, vergi qanunvericiliyində müəyyən olunmuş vergi dərəcələrinin istənilən istisna, mahiyyətə, vergi xərcləməsi yaradır. Məsələn, vergi qanunvericiliyi ilə iqtisadiyyatın müəyyən bir sektoruna, əhalinin müəyyən təbəqəsinə, böhranlı və uzaq bölgələrdə fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektlərinə və s. vergidən güzəştlər dövlət tərəfindən tətbiq olunan vergi xərcləri kimi qəbul edilir. Bu, o mənada dövlət xərcləridir ki, büdcə prosesi vasitəsilə dövlət tərəfindən həmin sahələrin inkişafını təmin etmək üçün

Vergi xərclərini qiymətləndirmək üçün ölkələr büdcə və vergi siyasətində baş verən ən kiçik dəyişikliyə belə, nəzarət etmək məcburiyyətindədirlər

qrantlar, ssudalar, maddi yardımlar və s. əvəzinə vergi sistemi vasitəsilə inzibatchılıq və əmələtmə xərclərsiz, daha sadə şəkildə yardımlar həyata keçirilir.

Bu cür yanaşma vergi qanunvericiliyinə yalnız vergi gəlirlərinin toplanması mexanizmi kimi deyil, həm də vergi xərclənməsi mexanizmi kimi baxılmalı qonağını yaradır.

Vergi xərcləri, ümumiyyətlə, vergi qanunvericiliyində müvafiq qaydalarla dövlətin stimullu və subsidiyalar planının həyata keçirilməsidir. Vergi xərclərini və onların təsirlərini başa düşmək böyük əhəmiyyət kəsb edir. Vergi xərclərini qiymətləndirmək üçün ölkələr büdcə və vergi siyasətində baş verən ən kiçik dəyişikliyə belə, nəzarət etmək məcburiyyətindədirlər. Vergi qanunvericiliyində vergi xərcləri - azadolmalar, güzəştlər, vergi kreditləri, vergi tətilləri, vergi endirimləri, diferensial vergi dərəcələri və s. kimi müxtəlif formalarda öz əksini tapır. Eyni zamanda, müxtəlif ölkələrdə, onların iqtisadi sistemində, həyat səviyyəsindən, inkişaf hədəflərindən və s. asılı olaraq, vergi xərclərinin formaları ciddi şəkildə fərqlənə bilər. Bununla belə, bir sıra ölkələrin vergi qanunvericiliyində, xüsusilə inkişaf etmiş dövlətlərin vergi harmonizasiyası, element və prinsipləri kifayət qədər yaxındır.

Əmək müqaviləsi ilə bağlı maarifləndirici tədbir

Bu günlərdə Vergilər Nazirliyinin 8 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsi (ƏVİ) tərəfindən İmişli və Ağcabədi rayonlarında fəaliyyət göstərən vergi ödəyiciləri üçün Əmək Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklərlə bağlı maarifləndirici tədbir keçirilmişdir.

Tədbirdə çıxış edən 8 sayılı ƏVİ-nin rəisi, baş vergi xidməti müşaviri Elçin Kazımov bildirmişdir ki, işgötürənlərlə işçilər arasında olan əmək münasibətlərinə nəzarətin, o cümlədən vergi nəzarətinin gücləndirilməsi məqsədi ilə bir sıra qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər edilmişdir. Dəyişikliklərdən sonra əmək münasibətləri əmək müqaviləsi bağlandığı andan deyil, elektron informasiya sistemində daxil edilmiş əmək müqaviləsi

bildirişinin qeydiyyatdan alınmasından və bu barədə işgötürənə elektron qaydada məlumat göndərilməsindən sonra yaranır. Bu səbəbdən, bütün işgötürənlər əmək müqaviləsinin bağlanması, ona dəyişiklik edilməsi və ya xitam verilməsi ilə bağlı elektron informasiya sistemində əmək müqaviləsi bildirişini qeydiyyatdan keçirməlidirlər.

İdarə rəisi qeyd etmişdir ki, əmək müqaviləsi bildirişlərinin qeydiyyatdan alınması və bu barədə işgötürənə məlumatın verilməsi, həmçinin əmək müqaviləsi bildirişləri barədə məlumatların işçilər tərəfindən əldə edilməsi xidmətləri «Elektron hökumət» portalında yerləşdirilib: «Əmək müqavilələrinin elektron informasiya sistemində daxil edilməsində çətinlik

çətinliklərə əsasən, 2013-cü il yanvarın 1-dən orta və uzunmüddətli perspektivdə texnoparkların inkişafının stimullaşdırılması üçün sənaye və texnologiyalar parklarının rezidenti olan fərdi sahibkarlara və hüquqi şəxslərə, müvafiq olaraq gəlir, mənfəət, ƏDV, əmlak və torpaq vergiləri üzrə 7 illik vergi güzəştləri tətbiq olunub. 2014-cü il yanvarın 1-dən körpələr evi, uşaq bağçaları və uşaq evləri 10 il müddətinə hüquqi şəxslərin mənfəət vergisini və sadələşdirilmiş vergini ödəməkdən azad edilib. Fiziki şəxslərin aylıq gəlirlərinə və qeyri-sahibkarlıq fəaliyyətlərindən illik gəlirlərinə tətbiq edilən gəlir vergisinin maksimal dərəcəsi 30%-dən 25%-ə endirilmiş, fiziki şəxslərin 14% dərəcə ilə gəlir vergisinə cəlb edilən aylıq gəlirləri 2000 manatdan 2500 manatadək artırılmışdır».

Qeyd olunmuşdur ki, əmək müqaviləsi bildirişinin elektron informasiya sistemində daxil edilməsi üçün işgötürənlərin və ya onların səlahiyyət verdiyi şəxslərin elektron imzası olmalıdır. «ASAN imza» vasitəsilə işgötürənlərin səlahiyyətli nümayəndələri tərəfindən əməkdaşlarla bağlanan əmək müqavilələri haqqında məlumatların elektron informasiya sistemində daxil edilməsi və sonradan bu məlumatların işçilər tərəfindən əldə edilməsi xidmətləri «Elektron hökumət» portalında yerləşdirilib: «Əmək müqavilələrinin elektron informasiya sistemində daxil edilməsində çətinlik

hər üç mobil operatorundan 18 manat ödəməklə əldə edə və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə yaxınlaşmaqla müvafiq sertifikat ala bilərlər.

Tədbirdə o da bildirilmişdir ki, işgötürənlər tərəfindən əmək müqaviləsi hüquqi qüvvəyə minmədən fiziki şəxslərin hər hansı işlərin və ya xidmətlərin yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi Vergi, İnzibati Xətalər və Cinayət məəcəllələrinin müvafiq maddələri ilə müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur. Belə ki, Vergi Məcəlləsinin müvafiq maddəsinə əsasən, əmək müqaviləsi hüquqi qüvvəyə minmədən işgötürən tərəfindən fiziki şəxslərin hər hansı işlərin və xidmətlərin yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi yolu ilə onların gəlirlərinin gizlədilməsinə şərait

yaradıldığına görə, işgötürənə hər bir belə şəxs üzrə 1000 manat məbləğində maliyyə sanksiyası tətbiq edilir.

Sonra tədbirdə iştirak edən vergi ödəyiciləri çıxış edərək, onları maraqlandıran məsələlərə nazirli-

yin rəsmi şəxsləri tərəfindən aydınlıq gətirilməsini xahiş etmişlər. Mövzu ilə bağlı tədbir iştirakçıları narahət edən və onlar üçün qaranlıq qalan suallar 8 sayılı ƏVİ-nin rəhbərliyi tərəfindən cavablandırılmışdır.

Hüquq məsləhətxanamız

Samirə Musayeva

Azərbaycan Respublikası
Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir

Vergi orqanının qərarından şikayət verilməsi

Vergi orqanının qərarından şikayət verməklə bağlı müddət necə hesablanır, müddətlərin uzadılması və buraxılmış müddətin bərpasına yol verilməsi, əgər yol verilsə, bu məsələlər necə tənzimlənir?

Vergi orqanının qərarından şikayət verildiyi təqdirdə müddətlərin hesablanması, müddətlərin uzadılması və müddətlərin bərpası «İnzibati icraat haqqında» Qanun ilə tənzimlənir. Qanunla müəyyən olunmuş müddətin axını müddətin başlanğıcının təyin edildiyi təqvim tarixindən və ya hadisənin baş verməsindən sonrakı gündən başlanır. Müddətlər qanunla müəyyən edilmədiyi hallarda, onlar inzibati orqan tərəfindən təyin edilir. İnzibati orqan tərəfindən təyin edilmiş müddətin axını həmin orqanın maraqlı şəxsi bu barədə məlumatlandırıldığı andan, yaxud Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallarda müvafiq məlumatın rəsmi elan olunduğu andan başlanır. Müddətlər təqvim günləri ilə hesablanır. Müddətin son günü qeyri-ış gününə düşsə, növbəti iş günü müddətin qurtardığı gün hesab olunur.

«İnzibati icraat haqqında» Qanunun 49-cu maddəsinə əsasən, inzibati orqan tərəfindən təyin edilmiş müddətlər maraqlı şəxsin ərizəsi üzrə həmin orqan tərəfindən uzadıla bilər. İnzibati orqan təyin edilmiş müddətə əməl olunmamasının nəticələri barədə maraqlı şəxsləri xəbərdar etməyə borcludur.

«İnzibati icraat haqqında» Qanun həm də müddətlərin bərpası məsələlərini tənzimləyir. Həmin qanunun 50-ci maddəsinə əsasən, inzibati orqan qanunla müəyyən edilmiş müddətin buraxılmasının səbəbini üzürlü hesab edərsə, maraqlı şəxsin ərizəsinə əsasən buraxılmış müddət bərpa edir. Maraqlı şəxsin həmin qanunun 50.1-ci maddəsində göstərilmiş səbəblər aradan qaldığı vaxtdan ən gec 10 gün müddətində inzibati orqana buraxılmış müddətin bərpa olunmasına dair yazılı ərizə ilə müraciət etməlidir. Ərizəyə müddətin buraxılması səbəbinin üzürlü olduğunu təsdiq edən sənədlər əlavə olunmalıdır. İnzibati orqan buraxılmış müddətin bərpa olunmasına dair ərizəyə 5 gün müddətində baxır. Müddətin bərpası haqqında ərizənin verilməsi ilə eyni vaxtda müddəti buraxılmış hərəkət də edilməlidir (ərizə, şikayət verilməli, sənədlər təqdim edilməli və s.). Qanunla birbaşa qadağan olunmuş hallarda buraxılmış müddətin bərpasına yol verilmir. Maraqlı şəxslər buraxılmış müddətin bərpa olunmasından imtina edilməsi haqqında inzibati orqanın qərarından bu qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada şikayət verə bilərlər.

Zamanın tələbi - nağdsız hesablaşmalar

Dünyanın inkişaf etmiş və demokratiya yolu tutmuş ölkələri nağdsız hesablaşmaların dairəsinin genişləndirilməsi istiqamətində mühüm addımlar atır, yeni-yeni layihələr həyata keçirirlər. Nağdsız hesablaşmalar korrupsiyanın qarşısının alınmasında, bir sıra sui-istifadə hallarının və «kölgə iqtisadiyyatının» aradan qaldırılmasında əhəmiyyətli rol oynayır.

Nağdsız hesablaşmalar - pul nişanlarından istifadə etmədən ödəniş sənədləri vasitəsilə, bank hesabına köçürmə yolu ilə həyata keçirilən maliyyə hesablaşmalarıdır. Bu halda pul vəsaiti tədaviçünün hesabından alıcının hesabına köçürülür. Nağdsız ödəniş - nağd pulun iştirakı olmadan dəyərini hərəkət deməkdir. Bu, həm bilavasitə iri ödənişlərin həyata keçirilməsində, məsələn, vergi, rüsum, iqtisadi fəaliyyətlə bağlı sahələrdə, həm də xırda ödənişlər zamanı, yəni kommunal haqların ödənilməsi, pərakəndə ticarət və s. istifadə olunur. Burada qarşılıqlı tələblər nəticəsində pul vəsaitlərinin kredit təsisatlarının hesabları ilə yerdəyişməsi nəzərdə tutulur. Nağdsız ödənişlər çek, veksəl, kredit kartları və digər kredit alətləri vasitəsilə həyata keçirilir.

Milli Məclisin deputatı, iqtisadçı ekspert Eldar İbrahimov Azərbaycanda nağdsız ödənişlərdən istifadə, onun artım prosesi ilə bağlı sualımıza cavab olaraq bildirdi ki, dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində nağdsız ödənişlər iqtisadiyyatın əsasını təşkil edir və hesablaşmaların bu tipli, əslində, birbaşa olaraq vətəndaşın yaşayış tərzinin asanlaşdırılmasına yönəlib: «Ölkəmizdə nağdsız ödənişlərin miqdarı ötən illərlə müqayisədə artıb. Zaman keçdikcə nağdsız hesablaşmaların nağd hesablaşmaları sıxışdıracağı labüddür. Çünki bu, dünya tendensiyasının tələbidir». Ekspertin sözlərinə əsasən, nağdsız hesablaşmaların səviyyəsi ölkə iqtisadiyyatının inkişafını müəyyən edən əsas meyarlardan biridir: «Yəni iqtisadi tərəqqi nə qədər yüksək olarsa, dövrüyyəyə bir o qədər az nağd pul olar. Nağd pulun azlığı həm korrupsiyaya,

həm vergidən yayınmaya, həm də «qara bazar»a vurulan ciddi zərərdir. Bütün bunlar da birmənalı olaraq vətəndaşın həyat və yaşayış səviyyəsinin yüksəlməsinə xidmət edən amillərdən sayılır. Azərbaycan hökuməti də ölkədə nağdsız hesablaşmaların dairəsinin genişləndirmək məqsədilə əhəmiyyətli addımlar atır. Elə onun nəticəsidir ki, həm nağdsız hesablaşmaların miqdarı ilə bağlı artımlar hiss olunur, həm də bu sahədə insanların getdikcə maraqlı olmaları nəzərə çarpır. Yaxın zamanlarda ölkə əhalisi nağdsız hesablaşmalardan daha geniş şəkildə istifadə etməyə başlayacaq».

Azərbaycan Beynəlxalq Bankının mətbuat xidmətinin rəhbəri

Nağdsız hesablaşmalar korrupsiyanın qarşısının alınmasında, bir sıra sui-istifadə hallarının və «kölgə iqtisadiyyatının» aradan qaldırılmasında əhəmiyyətli rol oynayır

Ağayev mövzu ilə bağlı bildirdi ki, ABB 1996-cı ildən etibarən kart biznesi ilə məşğuldur. Hazırda bank 2 milyondan artıq debit və kredit kartına xidmət göstərir. «ABB-nin nağdsız ödənişlər üçün 8 minə yaxın POS-terminallı müştərilərinin ixtiyarındadır. Plastik kartlardan istifadə olunmaqla nağdsız hesablaşmaların inkişaf etdirilməsinin əhəmiyyəti məlumdur və bu, hazırda bankımızın fəaliyyətinin öncül istiqamətlərindən biridir. Nağdsız ödənişlərin miqyasını genişləndirmək məqsədi ilə ABB ticarət məntəqələrində kartla ödəniş stimullaşdırmaq üçün yeni xidmətlər üzərində çalışır. Buna misal olaraq elektron-ticarət xidmətinin göstərilməsi olar. Bu xidmətə qoşulan müəssisələrin sayı gündə-gündə artır. Artıq istifadəçilər bir çox lazımlı xidmət və məhsulları yerli elektron-ticarət məntəqələrindən əldə edirlər. İnzirə 2013-cü ilin yanvar ayı ilə 2014-cü ilin yanvar ayı arasında kartlarla aparılan nağdsız əməliyyatların debet kartları üzrə 58%, kredit kartları üzrə 45% artımla müşayiət olunduğunu görürük. Bu inkişaf insanlar arasında artıq nağd puldan istifadə hallarının azalmasını göstəricisidir».

Vəziyyətin nə yerdə olduğu əyani olaraq görmək üçün yolunuzu şəhərin böyük satış mərkəzlərinin birindən saldıq. Burada günün istənilən saatında insanların çoxluğunu, qızğın alış-veriş getdiyinin şahidi olmaq mümkündür. Müştərilərin nağd pulla və ya nağdsız ödəniş etdiyini müşahidə etmək üçün kassalara yaxınlaşdıq.

Satış mərkəzindəki mövcud 8 kassadan 4-də həm nağd, həm də nağdsız ödənişlər, qalan üçü isə yalnız nağd ödənişlər aparılırdı. Kassa aparatında işləyən mağaza əməkdaşı Məhluq İsa-

di kart sahibləri kommunal, rabitə, mobil rabitə və digər xidmətlərə görə haqları təkcə bankomatdan istifadə etməklə deyil, həmçinin internet vasitəsilə də ödəyə bilərlər. Bu gün vətəndaşların geniş istifadə etdikləri «Mobil banking», «Internet banking» xidmətləri də müasir bazar şəraitində plastik kartlardan istifadə yolu ilə həyata keçirilir. Bu seqmentin inkişafı üçün həmçinin bir sıra həvəsləndirici kampaniyalar da keçirilməkdədir. Bankımız tanınmış beynəlxalq təşkilatlara aid kartları buraxmaqla yanaşı, kart sahiblərinin, xüsusilə

hələri alıcıların nağdsız ödənişlərlə bağlı tələblərini aradan qaldırmaq və onları həvəsləndirmək üçündür. Onun sözlərinə görə, alıcıları kartlar vasitəsilə nağdsız ödənişlərə cəlb etməkdən ötrü banklar tərəfindən həvəsləndirici tədbirlər keçirilir: «Hər alış-verişə 50 bonus verilir, bonuslar yığıldıqdan sonra alıcılara hədiyyələr verilir, kartın təqdim edildiyi şirkət tərəfindən reklam kampaniyaları aparılır».

Alıcı İftixar İsmayılov nağdsız ödənişlərin faydasını, əsasən, təhlükəsizlikdə gördüyünü bildirdi: «Kağız pulların sayının azalması da cinayətin, korrupsiyanın azalması və şəffaflığın artırılması deməkdir. Kassir yorğun ola, haqq-hesabda səhvə yol verə bilər. Kartla ödəniş zamanı isə bu, mümkün deyil».

Müştərilərə göstərilən xidmətlər çərçivəsində hər 10-15 dəqiqədən bir radio qovşağı vasitəsilə nağdsız ödənişlərin hansı kassalarda həyata keçirildiyi ilə bağlı məlumat verilir ki, bu da tədqiqatçıların diqqətini cəlb edir.

Vergilər Nazirliyinin Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsinin rəisi Akif Musayev məlumat verir ki, ölkə Prezidentinin Nazirlər Kabinetinin son iclasında nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi ilə bağlı tapşırıqları uyğun olaraq, nazirlik sənədlər toplusu hazırlayıb. Nağd hesablaşmaların məhdudlaşdırılması ilə bağlı yeni sənəddə həm stimullaşdırıcı, həm məhdudlaşdırıcı, həm də nəzarət müddətləri öz əksini tapacaq. Ona görə də həmin sənədin hazırlanması zamanı indiyə qədər mövcud olan qanunvericilikdə bəzi dəyişikliklərin aparılması labüddür.

Fəxrriyyə İKRAMQIZI

Seminar keçirilib

Vergilər Nazirliyinin Çağrı Mərkəzinin və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinin əməkdaşları üçün təşkil edilmiş seminarın məqsədi göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin artırılması sahəsində yeni təkliflər hazırlamaq olub.

Hər qrupda 10 nəfər olmaqla üç qrupa ayrılan iştirakçılara «Çağrı mərkəzində və xidmət mərkəzlərində xidmət səviyyəsinə necə artırmaq olar?», «İş prosesinin səmərəliliyini necə artırmaq olar?», «Vergi ödəyicilərinə hansı yeni xidmətləri təqdim etmək olar?» və s. suallar üzrə təkliflər hazırlamaq tapşırılmışdır. Qruplar öz aralarında qrup rəhbərini, müzakirələrin

qeydlərini aparacaq və təqdimat edəcək şəxsi (bunlar ayrı-ayrı və ya eyni şəxs ola bilər) seçərək qoyulan suallar ətrafında müzakirələr aparıblar. Müzakirələr zamanı qrup üzvləri verilən suallara dair təkliflərini irəli sürüb onların mənfəi və müsbət tərəflərini təhlil ediblər. Sonda isə qrup tərəfindən əhəmiyyətli hesab edilən təkliflərin təqdimatı hazırlanıb. Təqdimatlar zamanı digər qrupların üzvlərinə və seminar təşkilatçılarına irəli sürülən təkliflərə dair öz fikirlərini bildirmək üçün imkan yaradılıb. Təqdimat və müzakirələrin sonunda qrup rəhbərləri ümumiləşdirmə apararaq və əhəmiyyətli hesab edilən təkliflər üzrə müvafiq tapşırıqlar verilib.

Qanunu pozanlar cəzalandırılıb

12 sayılı Ərazi Vergilər Departamentinin və 14 sayılı Ərazi Vergilər İdarəsinin Vergi borclarının alınması şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən həmin idarələrin əhatə dairəsinə daxil olan rayonlarda fəaliyyət göstərən borclu vergi ödəyicilərinə əmlakın siyahıya alınması üzrə nəzərdə tutulan müddətdə ödənilməmişdir. Vergi Məcəlləsinin 89-cu maddəsinə əsasən, yaranmış vergi borcunun ödənilməsinin təmin etmək məqsədilə adı çəkilən obyektlərdəki əmlakın siyahıya alınması haqqında qərar çıxarılmış və oradakı əmlak müvafiq qaydada siyahıya alınmışdır.

12 sayılı ƏVD-nin əməkdaşları tərəfindən Göygöl rayonu, Quşqara kəndində yerləşən, fiziki şəxs Şərqiyev Mustafa qızı Qocayevaya məxsus «Arzu» mebel mağazasının fəaliyyəti araşdırılarkən onun 4247 manat məbləğində, Gəncə şəhərində fiziki şəxs Şahin Ramiz oğlu Məmmədovaya məxsus elektrik malları mağazasında 1044 manat, Gəncə şəhərində daha bir fiziki şəxs - Mahmudov Kamil Oqtay oğluna məxsus ərzaq mağazasında 1074 manat məbləğində, Goranboy rayonu, Boluslu kəndində fiziki şəxs Kamran Xəlilov oğlu Qədimova məxsus mağazada 1596 manat məbləğində vergi borcunun yarandığı müəyyən edilmiş, bu barədə vergi ödəyicilərinə bildiriş göndərilsə də, borc məbləği qanunvericilikdə nəzərdə tutulan müddətdə ödənilməmişdir. Vergi Məcəlləsinin 89-cu maddəsinə əsasən, yaranmış vergi borcunun ödənilməsinin təmin etmək məqsədilə adı çəkilən obyektlərdəki əmlakın siyahıya alınması haqqında qərar çıxarılmış və oradakı əmlak müvafiq qaydada siyahıya alınmışdır.

14 sayılı ƏVİ-nin əhatə dairəsinə daxil olan Tovuz şəhərində fiziki şəxs İsmayil Çapay oğlu Əliyevə məxsus yeməxanada, həmin rayonun Aşağı Öysüzülü kəndində fiziki şəxs Hüseynov Zülfüqar Qəzənfər oğluna məxsus tikinti materialları mağazasında da əmlakın siyahıya alınması tədbirləri həyata keçirilmişdir.

BIHE sərgisi maraqla qarşılanıb

Sentyabrın 25-dən 27-dək «Bakı Ekspo Mərkəzi»ndə tibb sahəsində regionun ən iri ixtisaslaşdırılmış BIHE (Beauty and International Healthcare Exhibition) sərgisi keçirilmişdir.

Sərgidə dünyanın 17 ölkəsindən 147 şirkət müasir səhiyyə sektoru üçün zəruri olan ən yeni məhsullarını nümayiş etdirmişdir.

Sərgidə iştirak etmiş Vergilər Nazirliyi öz guşəsi ilə tədbir iştirakçılarının, xüsusilə xarici və yerli sahibkarların böyük marağına səbəb olmuşdur. Tədbir keçirilən müddətdə nazirliyin əməkdaşları tərəfindən sərgi iştirakçılarına maraqlandıran suallara cavab verilməsi, çoxlu sayda məlumat xarakterli materiallar və nüsxələr paylanmışdır.

Əmək münasibətlərinə vergi nəzarəti gücləndirilib

Əmək Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklərə əsasən, əmək müqaviləsinin bağlanılması, ona dəyişiklik edilməsi və ya xitam verilməsi bununla bağlı elektron informasiya sistemində daxil edilmiş əmək müqaviləsi bildirişinin həmin elektron informasiya sistemində qeydiyyata alınmasından və bu barədə işəgötürənə elektron qaydada məlumat göndərilməsindən sonra hüquqi qüvvəyə minir.

Son zamanlar işəgötürənlər tərəfindən iş yerlərinin rəsmiləşdirilməməsi hallarının qarşısının alınması istiqamətində aparılan təsiri tədbirlər nəticəsində işəgötürənlər arasında sosial məsuliyyətin güclənməsinə baxmayaraq, bəzi işəgötürənlər tərəfindən qanunla müəyyən edilmiş vergi və ödənişlərdən yayınmaq məqsədilə qanunvericiliyin tələblərinin pozulması halları hələ də davam etdirilir. Dəfələrlə xəbərdarlıq edilməsinə baxmayaraq, bəzi işəgötürənlər işçilərlə əmək müqavilələri bağlamadan və iş yerlərinin rəsmiləşdirilmədən vətəndaşları müxtəlif işlərə cəlb edir, nəticə etibarilə qeyri-qanuni məşğulluğu təmin etməyə çalışırlar.

Vergilər Nazirliyi əmək münasibətləri sahəsində həyata keçirilən əməliyyat tədbirləri çərçivəsində işçiləri qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada əmək müqavilələrinin (kontraktının) hüquqi qüvvəyə minmədən işlərə cəlb edən daha bir vergi ödəyicisi - «YE DOY» MMC-nin fəaliyyət sahəsi üzrə müvafiq əməliyyat-nəzarət tədbirləri keçirmişdir.

Bakı şəhərinin Sabunçu rayonunda ən məmullatları istehsalı ilə məşğul olan «YE DOY» MMC-də keçirilmiş əməliyyat tədbirləri nəticəsində müəssisənin rəhbərləri tərəfindən 31 nəfər fiziki şəxsin Əmək Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş qaydada əmək müqaviləsi (kontraktı) hüquqi qüvvəyə

minmədən müxtəlif işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb edildiyi aşkarlanmışdır. Əmək müqaviləsi (kontraktı) hüquqi qüvvəyə minmədən müxtəlif işlərin yerinə yetirilməsinə cəlb edilmiş işçilərdən alınmış izahatlardan aydın olmuşdur ki, həmin işçilərin əksəriyyəti bir neçə ay ərzində istehsal sahəsində çalışsalar da, onların heç biri ilə əmək müqaviləsinin (kontraktının) hüquqi qüvvəyə minməsi ilə bağlı sənədləşdirmə işləri aparılmamışdır.

Faktla bağlı materiallar Cənab Əmək Məcəlləsinin müvafiq maddəsi üzrə cinayət işinin başlanması üçün Vergi Cəzalandırma İdarəsinin fəaliyyətində iştirakı üçün hazırlanıb.

Vergilər Nazirliyi bir daha xəbərdarlıq edir ki, işçilərin əmək müqaviləsi hüquqi qüvvəyə minmədən işlərin görülməsinə cəlb edilməsi hallarının qarşısını gələcəkdə də qətiyyətlə alnacaq, intizamsız vergi ödəyicilərinə qarşı qanunda nəzərdə tutulan ən sərt tədbirlər görülməkdədir.

Elektron vergi xidmətlərinə maraq artır

Azərbaycanda dövlət idarəçiliyinin müasir prinsiplər əsasında həyata keçirilməsi məqsədilə informasiya və kommunikasiya texnologiyalarından istifadə olunması dövlət siyasətinin prioritetlərindəndir və son illər bu sahədə mühüm tədbirlər həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin «Dövlət orqanlarının elektron xidmətlər göstərməsinin təşkili sahəsində bəzi tədbirlər haqqında» fərmanında dövlət orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya şərait yaradan halların aradan qaldırılması, modern və çevik idarəetmənin təmin edilməsi üçün əhaliyə elektron xidmətlərin göstərilməsi dövlət orqanlarının qarşısında zəruri şərt kimi qoyulmuşdur. Proqramda nəzərdə tutulan vəzifələrin icrası və sahibkarlara əlverişli biznes mühitinin yaradılması məqsədilə bütün dövlət orqanları tərəfindən vətəndaşlara göstərilən xidmətlərin elektronlaşdırılması prioritet vəzifələr sırasındadır.

Ödəyicilərin rahatlığı naminə Vergilər Nazirliyinin elektron xidmətlər sistemində daha biri əlavə olunmuşdur. Kommersiya hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı prosedurlarının təkmilləşdirilməsi məqsədilə Vergilər Nazirliyinin sahibkarlara təqdim etdiyi yeni xidmət kommersiya hüquqi şəxsin adının bron (rezerv) edilməsidir.

Vergilər Nazirliyinin İqtisadi təhlil və sahibkarlıq subyektlərinin dövlət qeydiyyatı Baş İdarəsinin şöbə rəisi İftixar Axundov qeyd edib ki, İnternet Vergi İdarəsində «Eyniadlı hüquqi şəxsin olub-olmamasının yoxlanılması» xidmətinin mövcud olduğuna baxmayaraq, bəzi hallarda kommersiya hüquqi şəxsi təsis etmək istəyənlər yaratdıqları quruma ad seçərkən müəyyən çətinliklərlə üzləşirlər: «Çünki hüquqi

şəxsə seçilmiş təkrarolunmaz ad qeydiyyatı sənədlərini vergi orqanına çatdırana qədər öz unikalığını «kitirə» bilərlər, yəni digər təsisçilər tərəfindən istifadə edilə bilər. Narahatlığa səbəb olan bu amilin aradan qaldırılması üçün xüsusi proqram təminatı hazırlanmış və 2014-cü ilin sentyabr ayında Vergilər Nazirliyinin İnternet Vergi İdarəsində «Kommersiya hüquqi şəxsin adının bron (rezerv) edilməsi» xidməti istifadəyə verilməmişdir. Bu xidmət vasitəsilə yerli investisiyali kommersiya hüquqi şəxsi (məhdud məsuliyyətli cəmiyyət) təsis edən vətəndaşlara e-qeydiyyata alınacaq hüquqi şəxs üçün seçdikləri adın vergi orqanında 60 gün müddətində bron (rezerv) etdirmək imkanı yaradılacaqdır.

Yeni servis hazırda «Asan imza» sahiblərinə xidmət göstərir və onun vasitəsilə vahid zaman kəsiyində hər bir şəxs tərəfindən yalnız bir ad bron edilir. Yeni «gözləmədə» olan bron olun-

muş ad təyinatı üzrə istifadə edildikdə və ya bronun qüvvədə olduğu müddət (60 gün) bitdikdə həmin şəxs tərəfindən yeni əlavə ad bron edilə bilər. Bron olunma müddəti kommersiya hüquqi şəxs üçün seçilmiş adın vergi orqanı tərəfindən bronla qəbul edildiyi gündən hesablanır.

Bron qüvvədə olan müddətdə bron edilməmiş ad «Eyniadlı hüquqi şəxsin olub-olmamasının yoxlanılması» xidmətinə də əlavə ediləcək və onun digər istifadəçilər tərəfindən təkrar seçilməsinə yol verilməyəcəkdir.

Qeyd edək ki, bu servis vasitəsilə vətəndaşlara göstərilən xidmətə görə hər hansı haqq ödənilməyəcək. Bu xidmətin istifadəyə verilməsi e-imza sahiblərinə İnternet Vergi İdarəsində kommersiya hüquqi şəxslərin dövlət qeydiyyatı prosedurlarının sürətlə və keyfiyyətlə yerinə yetirilməsinə şərait yaradacaqdır.

Fəxriyyə İKRAMQIZI

«ASAN xidmət» dövlət idarəçiliyində innovasiyanın nümayişidir

Sentyabrın 24-25-də Azərbaycan Respublikasının Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinə sədrliyi çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin təşkilatçılığı ilə «İnsan hüquqları və qabaqcıl idarəetmə kontekstində dövlət xidmətlərinin göstərilməsi» mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirildi.

30-dan çox dövləti, Avropa Şurasını, BMT-ni, ATƏT-i, Avropa İttifaqını, Korrupsiya əleyhinə Beynəlxalq Akademiyani, eləcə də bir sıra xarici QHT-ləri təmsil edən 50-yə yaxın xarici təmsilçinin iştirak etdiyi konfransın keçirilməsində məqsəd Avropa Şurasına üzv ölkələrin dövlət xidmətlərinin göstərilməsi üzrə qabaqcıl modellərinin müzakirəsi, bu modellərin fəaliyyəti üçün zəruri olan prinsiplər və onların inkişafını təmin edən infor-

masiya texnologiyalarının rolunun nəzərdən keçirilməsi, dövlət xidmətlərinin göstərilməsi ilə əlaqədar cari problemlərin və gələcək perspektivlərin müəyyənləşdirilməsi idi.

Qonaqlar arasında həm Avropa Şurasına üzv, həm də digər dövlətlərin ekspertləri, «vahid məkan» prinsipi üzrə fəaliyyət göstərən xarici dövlət orqanlarının yüksək vəzifəli rəsmiləri, Avropa Şurası Katibliyinin əməkdaşları, BMT-nin Dövlət İdarəçiliyi üzrə Ekspertlər Komitəsinin sədri və bir sıra üzvləri, Azərbaycan Respublikası

nın aidiyyəti dövlət orqanlarının, ölkəmizdə fəaliyyət göstərən özəl şirkətlərin və qeyri-hökumət təşkilatlarının nümayəndələri də var idi.

Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin sədri İnam Kərimov konfransa çıxış edərək son on ildə ölkəmizdə bütün istiqamətlərdə, o cümlədən dövlət qulluğu sahəsində həyata keçirilən islahatlardan, əldə edilən uğurlardan danışıdı. Bildirdi ki, Azərbaycanda korrupsiyaya qarşı mübarizə, şəffaflığın təmin edilməsi, vətəndaşlara səmərəli dövlət xidməti göstərilməsi baxımından, «ASAN xidmət» ən uğurlu modellərdən biridir.

Avropa Şurasının Demokratik təsisatlar və idarəçilik departamentinin rəhbəri Alfonso Zardi bildirdi ki, konfrans dövlət xidmətlərində əldə edilmiş təcrübəni bölüşmək baxımından yaxşı imkan yaradır: burada nüfuzlu ekspertlər

iştrak edirlər, müzakirə olunan mövzu da çox aktualdır. Qeyd edildi ki, Azərbaycanın Avropa Şurası Nazirlər Komitəsində sədrliyi ölkənin çox önəmli tədbirlərinin iştirakçısı olmasına və müxtəlif sahələrdə əldə etdiyi təcrübələri digər dövlətlərlə bölüşməsinə şərait yaradır.

Prezident Administrasiyasının Hüquq-mühafizə orqanları ilə iş şəbəkəsinin əməkdaşı Vüsal İsayev Azərbaycanda dövlət xidmətlərinin göstərilməsi sahəsində aparılan islahatlar haqqında danışaraq bildirdi ki, ölkəmizdə korrupsiyaya qarşı güclü mübarizə aparılır, yox-

sulluğun aradan qaldırılması ilə bağlı işlər görülür. İki il bundan əvvəl Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə «ASAN xidmət»in yaradılması əhaliyə səmərəli dövlət xidmətlərinin göstərilməsi mexanizmi üzrə böyük inqilabi çevriliş oldu: «Bu gün Azərbaycanda vətəndaşların əksəriyyəti «ASAN xidmət»in imkanlarından istifadə edir və bu model cəmiyyətdə çox böyük məmnunluqla qarşılanır. Yarandıqı gündən bu vaxtdək Azərbaycanda əhəlinin yarısı on azından bir dəfə bu xidmətdən istifadə etmişdir. Rahat, düzgün sənədləşdirmə, şəffaflığın, innovasiyanın təbliğatçısı olan «ASAN xidmət» mərkəzlərinin sayı getdikcə artırılır.

ATƏT-in iqtisadi və ətraf mühit məsələləri üzrə əlaqələndiricisi Xəlil Yurdakul Yigitgüdəndə qeyd etdi ki, Azərbaycan istər dövlət, istərsə də özəl sektordə çox böyük islahatlar həyata keçirir və yeni təcrübələr əldə edir. Bu konfrans təcrübə mübadiləsi aparmaq, dövlət xidmətlərinin göstərilməsi ilə bağlı əldə olunmuş nailiyyətləri paylaşmaq, vətəndaşlara xidmət sahəsində şəffaflığın, məmnuniyyətin təmin edilməsi yollarında fikir mübadiləsi aparmaq üçün gözəl şərait yaradır.

ATƏT təmsilçisi «ASAN xidmət»i səmərəli elektron idarəçiliyin uğurlu tətbiqi adlandırdı və dünya ölkələrini şəffaflığın, hesabatlılığın, bütövlüyün təminatçısı olan, əhaliyə fasiləsiz xidmət göstərən «ASAN xidmət»in təcrübəsindən yararlanmağa çağırdı.

İki gün davam edən konfransda «Dövlət xidmətlərinin göstərilməsi üzrə müasir modellər: insan hüquqlarına daha yaxşı necə xidmət etmək olar?», «Dövlət xidmətlərinin göstərilməsinin prinsipləri: əlçatanlıq, şəffaflıq... daha nələr?», «Dövlət xidmətlərinin göstərilməsində müasir texnologiyalar: səmərəlilik və vətəndaşların ən ümdə maraqları» kimi aktual mövzularda çıxışlar, səhrlər dinləndi, sual-cavab, fikir mübadilələri oldu.

Konfrans öz işini Bakıdakı «ASAN xidmət» mərkəzlərinə ekskursiya ilə başa çatdırdı.

F.CƏBRAYILOVA

Əmək müqaviləsi bildirişi özünü doğruldur

Əmək müqaviləsi bildirişi qanunvericilikdə yeni anlayışdır. Bu, əmək müqaviləsinin bağlanılmasının, ona dəyişiklik edilməsinin və ya xitam verilməsinin Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin elektron informasiya sistemində elektron qaydada qeydiyyata alınması məqsədi ilə işəgötürən tərəfindən elektron informasiya sistemində daxil edilən elektron sənəddir.

Dövlət orqanlarında müvafiq vəzifələrə qəbul edilən işçilərə işəgötürənlər arasında əmək münasibətləri əmək müqaviləsi kağız üzərində yazılı formada bağlandıqda yararın. Bu müqavilədə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, tərəflərin imzaladığı gündən hüquqi qüvvəyə minir.

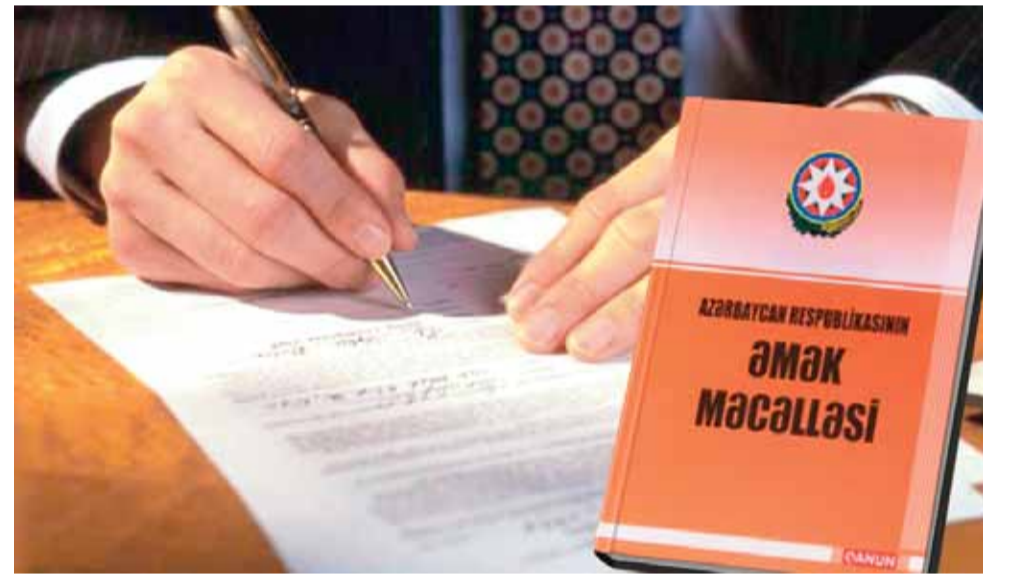
Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə edilən son dəyişikliklərlə bağlı əmək müqaviləsinin məzmununda əhəmiyyətli dəyişikliklər edilmişdir. Dəyişikliklərə əsasən, əmək müqaviləsi üzrə işçinin əsas hüquqlarına elektron informasiya sistemindən qeydiyyata alınmış əmək müqaviləsi bildirişinin məlumatlarını real vaxt rejimində əldə etmək, işəgötürənin vəzifələrinə isə əmək müqaviləsi bildirişini elektron informasiya sistemində daxil etmək bəndi əlavə olunmuşdur.

Əmək müqaviləsi bildirişi üzrə elektron informasiya sistemində (EİS) istifadə qaydaları barədə işəgötürənlərin geniş məlumatlandırılması, onlara bu sahədə metodiki köməklik göstərilməsi üçün Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti tərəfindən çoxşaxəli tədbirlər həyata keçirilir.

Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidmətinin Əməyin sosial-hüquqi məsələlər üzrə nəzarət sektorunun müdiri Tərhan Mürsəlov bildirib ki, artıq 23 region üzrə təşkil edilmiş «Yardımcı masalar»ın yaradılmasında əsas məqsəd əmək müqaviləsi bildirişinin elektron informasiya sistemində daxil edilməsi ilə bağlı işəgötürənlərə metodiki kömək göstərilməsi, daxil olan sorğuların operativ cavablandırılması, habelə yaranan problemlərin ümumiləşdirilərək xidmətin mərkəzi aparatına ünvanlandırılmasıdır.

Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti tərəfindən «Yardımcı masalar»a müraciət edən hər bir işəgötürənin EİS-dən istifadə ilə bağlı sualları ətraflı cavablandırılmaqla, əmək müqaviləsi bildirişlərinin sistemə daxil edilməsi və qeydiyyatdan keçirilməsi proseduru ilə bağlı onlara praktik bacarıqlar aşılanır. Bu sahədə aparılan işlər işəgötürənlər tərəfindən EİS-ə daxil edilən əmək müqaviləsi bildirişlərinin sayının sürətlə artması ilə müşahidə olunur. Qeyd edək ki, Azərbaycan Prezidentinin 2014-cü il 3 fevral tarixli fərmanına əsasən, əmək müqaviləsi bildirişi üzrə EİS-in tətbiq olunması ölkəmizin əmək bazarına, əmək hüquqlarının təminatına daha çevik və obyektiv, müasir tələblər səviyyəsində dövlət nəzarəti mexanizminin qurulmasına xidmət edir. Bu islahat tədbiri həmçinin qeyri-leqal əməyin qarşısının alınmasına, nəticə etibarilə sosial sığorta və vergi daxilolmalarının artmasına, bununla da işləyən hər bir şəxsin gələcək sosial təminat hüququnun müdafiəsinə və layiqli pensiya təminatına yönəlib.

Tərhan Mürsəlovun sözlərinə görə, apa-

Bakı və regionlar üzrə son statistik rəqəmlərə görə, 15 sentyabr 2014-cü il tarixində respublika üzrə 700 minə yaxın əmək müqaviləsi bildirişi elektron informasiya sistemində daxil edilib

Nazirliyin İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, belə tədbirlərdən biri kimi EİS-in istifadəyə verildiyi vaxtdan, yəni iyulun əvvəllərindən respublikanın bütün bölgələrində «Yardımcı masalar» yaradılıb, onların ünvan və əlaqə nömrələri ictimaiyyətə açıqlanıb. Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi

riən təhlil və müşahidələr «Yardımcı masalar»ın yaradılmasının özünü doğrultduğunu göstərir. İşəgötürənlər bu xidmətə müraciət edərək müvafiq bilik və təcrübəyə malik olan mütəxəssislər vasitəsi ilə praktiki olaraq proqramda işləmək vərdişlərinə yiyələnilirlər.

FƏXRİYYƏ

masiya texnologiyalarının rolunun nəzərdən keçirilməsi, dövlət xidmətlərinin göstərilməsi ilə əlaqədar cari problemlərin və gələcək perspektivlərin müəyyənləşdirilməsi idi.

Qonaqlar arasında həm Avropa Şurasına üzv, həm də digər dövlətlərin ekspertləri, «vahid məkan» prinsipi üzrə fəaliyyət göstərən xarici dövlət orqanlarının yüksək vəzifəli rəsmiləri, Avropa Şurası Katibliyinin əməkdaşları, BMT-nin Dövlət İdarəçiliyi üzrə Ekspertlər Komitəsinin sədri və bir sıra üzvləri, Azərbaycan Respublikası

iştrak edirlər, müzakirə olunan mövzu da çox aktualdır. Qeyd edildi ki, Azərbaycanın Avropa Şurası Nazirlər Komitəsində sədrliyi ölkənin çox önəmli tədbirlərinin iştirakçısı olmasına və müxtəlif sahələrdə əldə etdiyi təcrübələri digər dövlətlərlə bölüşməsinə şərait yaradır.

F.CƏBRAYILOVA

Vergi ödəyicilərinin nəzərinə!

Hörmətli vergi ödəyiciləri!

Əmək müqaviləsinin bağlanması, ona dəyişiklik edilməsi və ya xitam verilməsi Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin elektron informasiya sistemində (www.e-gov.az, www.mlsp.gov.az) qeydiyyatdan keçirildikdən sonra hüquqi qüvvəyə minir. Bunun üçün işəgötürənlərin və ya onların nümayəndələrinin gücləndirilmiş elektron imzası, o cümlədən "ASAN İmza"sı olmalıdır.

Vergi ödəyiciləri "ASAN İmza" sertifikatını əldə etmək üçün "ASAN İmza" sim kartını Azərbaycanın hər üç mobil operatorundan 18 manat ödəməklə əldə edə və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə yaxınlaşmaqla müvafiq sertifikatı ala bilərlər. Bundan sonra əmək müqavilələri elektron sistemə daxil edilir.

Vergilər Nazirliyi bildirir ki, işəgötürənlər tərəfindən əmək müqaviləsi (kontrakt) hüquqi qüvvəyə minmədən fiziki şəxslərin hər hansı işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi Vergi Məcəlləsinin 58.10-cu, İnzibati Xətalar Məcəlləsinin 53.1-ci və Cinayət Məcəlləsinin 162-1-ci maddələri ilə müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur.

Nəzərinizə çatdırırıq ki, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə müraciət etməklə, ödənişsiz qaydada əmək müqavilələrinizi elektron sistemə daxil edə bilərsiniz.

Əlavə məlumatı www.taxes.gov.az və www.e-gov.az saytlarından, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərindən və "195" Çağrı Mərkəzindən əldə edə bilərsiniz. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VERGİLƏR NAZİRLİYİ

Tədris-Metodiki Şuranın iclası

Sentyabrın 26-da keçirilmiş iclasda Vergilər Nazirliyində təhsilin idarə edilməsi sisteminin əsas prinsipləri və strukturu, təlimçilər və kuratorlar üçün təlimlərin təşkili məsələləri, 2014-cü ilin 9 ayı ərzində Vergilər Nazirliyində tədris-təlim sahəsində görülmüş işlərin nəticələri, «Dinləyicilərin bilik və peşə hazırlığı səviyyəsinin test üsulu ilə qiymətləndirilməsinə dair Metodiki Təvsiyələrin» layihəsi, «Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyində keçirilən təlimlərin qiymətləndirilməsinə dair Metodiki Təvsiyələrin» praktiki istifadəsi ilə bağlı məsələlər müzakirə edilmişdir.

Bu ilin ilk 9 ayı ərzində Vergilər Nazirliyində həyata keçirilən təlim proseslərinin nəticələrinə həsr olunmuş təqdimatda qeyd edilmişdir ki, təlim-tədris prosesində kəmiyyət və keyfiyyətin göstəriciləri əvvəlki dövrlərə nisbətən yüksəlmişdir. Təlim prosesində 1324 dinləyici cəlb edilmişdir ki, bu da ötən ilin müvafiq yekun göstəricisindən 10% çoxdur. 160 dinləyici ilkin hazırlıq kurslarına, 261 dinləyici ixtisasartırma kurslarına və 803 dinləyici qismüddətli təlimlərə cəlb edilmişdir. Vergilər Nazirliyinin bir əməkdaşına düşən təlim günləri 2012-ci ildə 3,7 adam-gün, 2013-cü ildə

isə 4,7 adam-gün, 2014-cü ilin 9 ayı ərzində isə 6,6 (ötən ilə nisbətən 40,4% artım) adam-gün olmuşdur. Təlim zamanı yekun və ilkin qiymətləndirmə arasında fərq ilkin hazırlıq kursları üzrə 26,2%, ixtisasartırma kurslarında isə 17,8% olmuşdur.

Tədbirdə «Dinləyicilərin bilik və peşə hazırlığı səviyyəsinin test üsulu ilə qiymətləndirilməsinə dair Metodiki Təvsiyələrin» layihəsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılmış, dinləyicilərin fərdi test bazasının keyfiyyəti və strukturu barədə, imtahanın nəticələrinin hesablanması, eləcə də müxtəlif fənlər üzrə testlərin yekun nəticə üçün əhəmiyyətli əmsallarının müəyyən edilməsi istiqamətində təvsiyələr verilmişdir.

Şura iclasında «Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyində keçirilən təlimlərin qiymətləndirilməsinə dair Metodiki Təvsiyələrin» tətbiqi məsələləri, sorğuların cavablandırılması obyektivliyin yüksəldilməsi, sorğuların nəticələrinin ümumiləşdirilmiş üçün AVİS-in «Tədris» modulunda imkanların yaradılması və qiymətləndirmələrin nəticələrinin istifadə edilməsi mexanizmi barədə müzakirələr aparılmışdır.

«E-pul» ödəniş xidməti

Məlumat Hesablama Mərkəzindən bildiriş ki, xidmətin köməyi ilə kommunal, mobil rabitə, kabel televiziya və digər xidmətlər üzrə ödənişləri yerinə yetirmək mümkündür. Xidmət www.e-pul.az ünvanında fəaliyyət göstərir.

«E-pul»un digər elektron ödəniş xidmətlərindən üstünlüyü elektron pul kisəsi funksiyasına malik olmasıdır. Digər ödəniş sistemləri vasitəsilə ödəniş etdikdə hər dəfə kart məlumatlarının daxil edilməsi tələb olunursa, «e-pul»da qeydiyyatdan keçərək kartınızı bir dəfə sistemə əlavə etməyiniz kifayətdir. Ödə-

mənin rahatlığı ilə yanaşı, hətta şəxsi hesabda pul vəsaitləri olmadığı halda belə, mal və xidmətlərin ödənilməsi imkanı da nəzərdə tutulub.

«E-pul» bonusları, borclar, avtomatik ödəniş, kartın qeydiyyatı, ödəmələrin tarixçəsi bölmələrindən ibarətdir. Xidmətdən istifadə üçün telefon nömrəsindən və paroldan istifadə olunur.

vergi təqvimini

OKTYABR						
I	II	III	IV	V	VI	VII
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Qeyd: Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü təqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüylə halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

Ödənilən vergi:

- 15 oktyabr - «(1)» və «(2)».
- 20 oktyabr - «(1-1)», «3», «4», «8», «9», «10.1», «10.2», «10.3» və «11».

«(1) və (2)» - Gəlir və mənfəət vergisi: Gəlir və mənfəət vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar rüb qurtarıqdan sonra 15 gündən gec olmayaraq cari ödəmələri dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər. Bələdiyyə mülkiyyətində olan müəssisə və təşkilatlar mənfəət vergisini yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) ödəyirlər. Cari vergi ödəmələri vergi illi üçün vergi ödəyicisinin tutulan verginin məbləğinə aid edilir.

Vergi ödəyicisi il ərzində cari vergi ödəmələrinin məbləğini öz seçiminə əsasən aşağıda göstərilən iki mümkün metoddan birinə uyğun müəyyənləşdirə bilər.

♦ **Birinci metod:** Hər rüb üçün cari ödəmələrinin məbləği əvvəlki vergi ilində hesablanmış verginin 1/4 hissəsi məbləğində müəyyən edilir.

♦ **İkinci metod:** Cari rübdəki gəlirin məbləğini keçən ilin ümumi gəlirində (gəlirdən çıxılan məbləğlər nəzərə alınmadan) verginin xüsusi çəkisini göstərən əmsala vurmaqla müəyyən edilir. Bu zaman vergi ödəyicisi il ərzində cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənləşdirməyi seçməyi istəyən vergi ödəyicisi il ərzində hesablanmış verginin 1/4 hissəsi məbləğində müəyyən edilir.

Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənləşdirmək üçün təbiiq etdiyi metod barədə məlumat vermədiyi halda, vergi orqanı birinci metodu tətbiq edir.

Vergi ödəyicisi cari vergi ödəmələrinin məbləğini müəyyənləşdirmək üçün ikinci metodu seçdiyi halda, hər rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün ərzində mənfəətdən və ya gəlirdən hesablanmış cari vergi məbləği barədə vergi orqanına arayış təqdim etməlidir, əks halda, vergi orqanı birinci metodu tətbiq edir.

Əvvəlki vergi ilində fəaliyyəti olmayan və növbəti vergi ilində fəaliyyət göstərən, habelə yeni yaradılmış və fəaliyyət göstərən vergi ödəyiciləri mənfəət və ya gəlir vergisi üzrə cari vergi ödəmələrinin təqvim illi ərzində rüblər üzrə artan yekunla hesablamalı, cari vergi ödəmələrinin məbləği mənfəətdən və ya gəlirdən verginin məbləğinin 75 faizindən az olmamalı, rüb başa çatdıqdan sonra 15 gün ərzində cari vergi ödəmələrini aparmalı və rüb ərzində mənfəətdən və ya gəlirdən hesablanmış cari vergi məbləği barədə vergi orqanına arayış təqdim etməlidir.

«(1-1)» - Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə): Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübdür.

Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay

ərzində aparılan notariat hərəkətləri, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalı, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir. Xüsusi notariuslar tərəfindən aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) hesablanan gəlir vergisi barədə «Xüsusi notariusun gəlir vergisi bəyannaməsi» hər rüb başa çatdıqdan sonra növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq vergi orqanına təqdim edilməlidir.

«3» - Əlavə dəyər vergisi: ƏDV üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabat dövrü üçün hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq qeydiyyatda olduğu vergi orqanına verir və vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«4» - Aksiz vergisi: Aksizlər üzrə hesabat dövrü təqvim aydır. Aksizli mallar istehsal edildikdə hər hesabat dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar üzrə aksizlər hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«8» - Mədən vergisi: Mədən vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabat ayı üçün faydalı qazıntıların çıxarıldığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kəpik-kirəmit gilləri, tikinti quamları, çınqıl xammalı aid edilir.

«9» - Sadələşdirilmiş vergi: Sadələşdirilmiş vergi üzrə hesabat dövrü rübdür. Sadələşdirilmiş verginin ödəyicisi olan şəxs hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq ödənməli olan verginin məbləği haqqında vergi orqanına bəyannamə verir və həmin müddətdə vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«10.1» - Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində vergi tutan ƏDV və sadələşdirilmiş vergi ödəyicilərinin bu ödəmələr üzrə hesabat dövrü vergi illi, digər vergi ödəyicilərinin hesabat dövrü isə rübdür. Muzdlu işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdlu işləyən fiziki şəxslə-

rin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisini hesablamalı və hesablanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər. Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergilər barədə bəyannaməni ƏDV və sadələşdirilmiş verginin ödəyiciləri hesabat illindən sonrakı ilin yanvar ayının 31-dən gec olmayaraq, digərləri isə hesabat rübü başa çatdıqdan sonra növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«10.2» - Sığorta müqaviləsinə vaxtdan əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Həyatın yığılm sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinin vaxtdan əvvəl xitam verildikdə aparılan ödəmələrdən ödəmə mənbəyində tutulan verginin hesabat dövrü rübdür. Həyatın yığılm sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinin vaxtdan əvvəl xitam verildikdə sığorta haqları ödəyən sığortaçılar fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməli və gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq bəyannaməni vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«10.3» - Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər: ƏDV və sadələşdirilmiş verginin ödəyicilərinin muzdlu işlə əlaqədar aparılan ödəmələri istisna olmaqla, ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər üzrə hesabat dövrü rübdür. Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət vəsaitli və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərək bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməli və həmin müddətdə də bəyannaməni vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

«11» - Dövlət rüsumu: Dövlət rüsumu üzrə hesabat dövrü rübdür. Notariat hərəkətlərinə görə dövlət rüsumu notarius tərəfindən qəbul edilərək iki bank günün ərzində, Azərbaycan Respublikasının xarici ölkələrdəki diplomatik nümayəndəliklərində aparılan konsulluq əməliyyatları üçün alınan dövlət rüsumu bir ay ərzində, digər dövlət rüsumları isə tutulduqdan sonra bir bank günün ərzində dövlət büdcəsinə köçürülür. «Dövlət rüsumu haqqında» Qanunda nəzərdə tutulmuş dövlət rüsumunu tutan şəxslər hesabat rübündən sonrakı ayın 20-dək dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatları vergi orqanına təqdim etməlidirlər.

Borclu vergi ödəyiciləri

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 73-cü maddəsinin 1 bəndinə əsasən, qanunla müəyyən edilmiş vergiləri və başqa dövlət ödənişlərini tam həcmdə və vaxtında ödəmək hər kəsin borcudur.

Əksər vergi ödəyiciləri vergilərini müəyyən olunmuş müddətlərdə, müxtəlif səbəblərdən yaranmış vergi borclarını isə mümkün qədər tez ödəməyə çalışsalar da, bəziləri qanunvericili-

yin tələblərini pozaraq onların dövlət büdcəsinə vaxtında ödənilməsinə təmin etmirlər ki, bu da büdcəyə vergi daxilolmalarına mənfi təsir göstərir.

Belə halların aradan qaldırılması üçün Vergilər Nazirliyinin Vergi borclarının alınması işinin təşkili idarəsi tərəfindən aparılan mütəmadi təhlillərin nəticələrindən asılı olaraq, vergi borclarını isə mümkün qədər tez ödəməyə çalışsalar da, bəziləri qanunvericili-

qanunamüvafiq tədbirlər görülməklə yanaşı, onların siyahısı da «Vergilər» qəzetində dərc edilir, nazirliyin rəsmi veb saytında və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərində yerləşdirir.

Adlarının ictimaiyyətə açıqlanmasını və bundan irəli gələ biləcək ciddi problemlərə üzlaşmaq istəməyən vergi ödəyiciləri dövlət büdcəsinə borclarının ləğv olunmasını təmin etməlidirlər.

Sıra nömrəsi	Vergi orqanı	Vergi ödəyicisinin adı	Vergi ödəyicisinin qeydiyyat
1	BŞVD	"A.TƏBRİZ" İKT	Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu
2	BŞVD	"SAVALAN-1" firması	Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu
3	BŞVD	"OCAQ" müəssisəsi	Bakı şəhəri, Səbail rayonu
4	BŞVD	"TRUSTAZ" MMC	Sumqayıt şəhəri
5	BŞVD	"ZƏHMƏT" firması	Bakı şəhəri, Xəzər rayonu
6	2 ƏVD	Süleymanov Emin Vaqif oğlu	Sumqayıt şəhəri
7	BŞVD	Cəlilov Teymur Çingiz oğlu	Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu
8	BŞVD	"ENSO" MMC	Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu
9	5 ƏVİ	Kərimova Gülbəniz Cəfər qızı	Salyan rayonu
10	BŞVD	"DAŞQIN-R.D." MMC	Bakı şəhəri, Qaradağ rayonu
11	2 ƏVD	Rəhimov Vüqar Dülyar oğlu	Sumqayıt şəhəri
12	11 ƏVD	Məmmədov Əsəd Mahmud oğlu	Yevlax rayonu
13	BŞVD	"ARGUS" MMC	Bakı şəhəri, Xətai rayonu
14	BŞVD	"TRANS-T.S." MMC	Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu
15	BŞVD	Məmmədov Həbib Ənvər oğlu	Bakı şəhəri, Səbail rayonu
16	3 ƏVİ	"CTF" firması	Xaçmaz rayonu
17	BŞVD	"MÜŞFİQ" MMC	Bakı şəhəri, Yasamal rayonu
18	5 ƏVİ	Məmmədov Rəşad Rzaqulu oğlu	Salyan rayonu
19	4 ƏVİ	Allahverdiyev Həsən Hüseyn oğlu	Şamaxı rayonu
20	BŞVD	"LƏNKƏRAN TƏDARÜK-TİCARƏT VƏ TƏMİR-TİKİNTİ" MMC	Lənkəran rayonu
21	BŞVD	Əliyev Süleyman Fərman oğlu	Bakı şəhəri, Nizami rayonu
22	4 ƏVİ	Osmanov Rəşad Soltan oğlu	Şamaxı rayonu
23	2 ƏVD	BAKİ RESTORANI firması	Sumqayıt şəhəri
24	BŞVD	"MAY VEY TRAVEL" MMC	Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu
25	14 ƏVİ	Qurbanov Elməddin Zakir oğlu	Tovuz rayonu
26	BŞVD	Xəlilov Vüqar İlhamoviç	Bakı şəhəri, Suraxanı rayonu
27	BŞVD	Hüseynov Rəşad Cəlil oğlu	Bakı şəhəri, Qaradağ rayonu
28	6 ƏVİ	Qasimov Faiq Natiq oğlu	Lənkəran rayonu
29	BŞVD	"BEST AZ" MMC	Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu
30	10 ƏVD	"RİZVAN MƏRMƏR KƏRXYANASI"	Bakı şəhəri, Nəsimi rayonu

İnteraktiv vergi xidmətləri

Ölkə başçısının «Dövlət orqanlarının elektron xidmətlər göstərməsinin təşkili sahəsində bəzi tədbirlər haqqında» fərmanına əsasən, Vergilər Nazirliyi tərəfindən 60 elektron xidmətin göstərilməsi nəzərdə tutulub. Bu yaxınlarda istifadəyə verilən yeni 4 elektron xidmətlə Vergilər Nazirliyi tərəfindən göstərilən xidmətlərin sayı 58-ə çatdı. Bunlar - «Vergi ödəyicisinin təsərrüfat subyektinin (obyektinin) onlayn qeydiyyatı», «Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin onlayn qeydiyyatı», «Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin onlayn qeydiyyatdan çıxarılması» və «ƏDV məqsədləri üçün qeydiyyatdan onlayn ləğv edilməsi» xidmətləridir.

Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin onlayn qeydiyyatdan çıxarılması

Bu xidmət rezident vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin elektron qaydada qeydiyyatdan çıxarılmasını əhatə edir. Elektron xidmət iki iş günü ərzində yerinə yetirilir. Xidmətin istifadəçiləri Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş qaydada VÖEN almış hüquqi şəxslərdir.

Elektron xidmətin göstərilməsi

üçün vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin qeydiyyatdan çıxarılması barədə ərizə və ləğvlə bağlı digər sənədlər tələb olunur. Xidmətin təqdim edildiyi elektron ünvanından (www.e-taxes.gov.az) ərizə olunan məlumatlar interaktiv şəkildə vergi ödəyicisi tərəfindən sistemə daxil edilir, ləğvlə bağlı digər sənədlər isə PDF formatda sistemə əlavə edilir.

Xidmətdən istifadə üçün Vergilər Nazirliyi tərəfindən verilmiş şifrə, parol və ya gücləndirilmiş elektron imza olmalıdır. Sistemə daxil olduqda istifadəçiyə təklif edilən ərizə formasını doldurmaq və təsdiq etmək imkan yaranır. Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin qeydiyyatdan çıxarılması barədə ərizə Internet Vergi İdarəsi portalının «Onlayn Karguzarlıq» bölümü üzərindən işlənilir. Bu məqsədlə «Yeni mürciət» düyməsi sıxılır və açılan pəncərədə «Kimə» siyahısından - Vergilər Nazirliyi; «Müraciətin növü» siyahısından - Ərizə; «Sənədin növü» siyahısından - Filialın onlayn qeydiyyatdan çıxarılması ərizəsi seçilir və «Qəbul» düyməsi sıxılır. Açılan ekranda vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin qeydiyyatdan çıxarılması barədə məlumatlar ardıcılıqla sistemə daxil edilir. İlk olaraq siyahıdan vergi ödəyicisinin fili-

alı, nümayəndəliyi seçilir, qeydiyyatdan ləğv edilmə tarixi, filial, nümayəndəliyin qeydiyyatının ləğv səbəbi daxil edilir, filial, nümayəndəliyin ləğv edilməsi barədə qərar (əmr) və ləğvlə bağlı digər sənədlər elektron formada əlavə olunur. Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin qeydiyyatdan çıxarılması ilə bağlı bütün əməliyyatlar başa çatdıqdan sonra «İrəli» düyməsi sıxılır. Daxil edilmiş məlumatların yoxlanılması üçün təsdiqləmə ekranı gəlir. İstifadəçi məlumatların doğruluğuna əmin olduqda onu təsdiqləmək üçün «Qəbul» düyməsini basır. Əks halda, imtina etmək üçün «İmtina» düyməsi icra edilir. Təsdiqdən sonra ekrana «Vergi ödəyicisinin filialının, nümayəndəliyinin qeydiyyatdan çıxarılması barədə ərizə»nin icraya qəbul edilməsi barədə «Bildiriş» çıxır. Ərizə məlumatları sistemə daxil edilərək istifadəçi tərəfindən təsdiqləndiyi andan sistemdə qeydiyyata alınmış olur və ona 16-rəqəmli qeydiyyat nömrəsi verilir.

Ərizənin göstəriciləri ilə ona elektron formada əlavə olunmuş sənədlərdə kənarlaşmalar aşkar edildikdə vergi ödəyicisinin filialı, nümayəndəliyi qeydiyyatdan çıxarılır, kənarlaşmalar barədə vergi ödəyicisinin elektron ünvanına uyğunsuzluq məktubu göndərilir. İmtinaya əsas olmadıqda hüquqi şəxsin filialının, nümayəndəliyinin vergi uçuotu ləğv edilir.

AYTƏN

VERGİLƏR NAZİRLİYİNİN ÇAĞRI MƏRKƏZİ

195

www.taxes.gov.az

Contact Centre EN 1538

beynəlxalq panoram

Astanada EXPO icarədarları 2017-ci ilə qədər vergilərdən azad olunacaq

Qazaxıstanın milli iqtisadiyyat naziri Yerbolat Dosaev bildirib ki, EXPO sərgisinin keçirilməsi ilə əlaqədar fəaliyyət göstərən hüquqi şəxslər öz obyektlərini icarəyə verdikdə, onların 2017-ci ilədək torpaq və əmlak vergisini ödəməkdən azad olunması təklif edilir.

Nazirin sözlərinə görə, tibbi yardımın bəzi növlərinin lisenziyalaşdırılması üzrə inzibati maneələrin aradan qaldırılması ilə əlaqədar lisenziyalaşdırılmayan tibbi yardım xidmətlərinin ƏDV-dən azad edilməsi təklif olunur.

Bununla belə, Gömrük İttifaqının qanunvericiliyində ixrac anlayışının olmadığı üçün onun çərçivəsində renta vergisinin tutulması qaydaları dəqiqləşdirilir.

Dağ-mədən şirkətlərinin izafi mənfəətindən vergi tutulması ləğv edilib

Avstraliya parlamentinin yuxarı palatası tərəfindən dağ-mədən şirkətlərinin izafi mənfəətindən vergi tutulmasının ləğvi barədə qərarı ölkənin baş naziri Toni Ebbotun qəlbəsi hesab edilir.

Hökumət bəyan edib ki, bu verginin ləğvi şirkətlərə 10 milyard Avstraliya dolları (9,29 milyard ABŞ dolları) məbləğində vəsaitə qənaət olunmasına imkan verəcək. Dünyanın

aparıcı dağ-mədən şirkətləri olan «BHP Billiton» və «Rio Tinto» ehtimal edir ki, bu verginin ləğvi uzun illər ərzində sürətli artımdan sonra bu sahədə tənəzzül meyillərinin baş verməsinin nəticəsidir.

Xatırladaq ki, Avstraliyada dəmir filizi və kömür hasil edən şirkətlərin izafi mənfəətinə vergi 1 iyul 2012-ci ildən tətbiq edilirdi. Bu məhsullar ölkənin ixrac etdiyi əsas xammaldır.

Tibbi yardım göstərilməsinə əlavə vergi tətbiq olunacaq

Gələcəkdə etibarən Böyük Britaniyaya gələn turistlərə və miqrantlara göstərilən tibbi yardıma əlavə vergi tətbiq olunacaq.

Avropa Birliyinin üzvü olmayan ölkələrdən gələn turistlər və miqrantlar Milli Səhiyyə İttifaqının (NSZ) xətti ilə tibbi yardım alarkən müalicə dəyərinin 150%-i həcmində əlavə ödəniş etməlidirlər. Hökumət bu qərarını ölkəyə «sağlam turizm» proqramları çərçivəsində gələnlərin axını azaltmaq niyyəti ilə izah edir.

Bu addım həm də Böyük Britaniyanın səhiyyə sisteminin miqrantlarla bağlı çəkdiyi xərcləri müəyyən qədər kompensasiya etmək məqsədi güdür. Hazırda Böyük Britaniyada miqrantların və xarici turistlərin əksəriyyəti tibbi yardımdan pulsuz yararlanır. Hökumət hesab edir ki, belə şəxslər müalicə prosedurlarının dəyərini ödəmək imkanına malikdirlər.

Bildirilib ki, bu dəyişikliklər Britaniya vətəndaşlarına toxunmayacaq və onlar əvvəlki kimi həkimlərdən pulsuz kömək alacaqlar.

Litva Respublikasının vergi sistemi: fiziki şəxslərin gəlir vergisi

Xarici ölkələrin təcrübəsi

Ölkədə fiziki şəxslər gəlir vergisinin sabit dərəcəsi ilə vergiyə cəlb olunurlar. Fiziki şəxslərin gəlir vergisi üzrə vergitutma obyektini vergi ödəyicisinin rezidentliyindən asılı olaraq fərqlənir. Rezidentlərdən gəlirin əldə edildiyi mənəbdən asılı olmayaraq bütün gəlirləri üzrə, qeyri-rezidentlərdən isə yalnız Litva mənəbindən əldə etdikləri gəlirlər üzrə vergi tutulur.

Fiziki şəxsin rezidentliyi aşağıdakılarda müəyyən edilir:

- Litvada daimi yaşayış yerinin olması;
- təqvim ilində ardıcıl və ya üst-üstə 183 gündən artıq vaxtda və ya hər hansı bir il ərzində 90 gündən az olmamaq şərtində ardıcıl vergi illərində 280 gündən artıq müddətdə Litva ərazisində olması;
- Litva dövləti tərəfindən müddətli işə cəlb olunması.

Litvada fiziki şəxslərin vergi tutulan gəlirlərinə uyğun olaraq müxtəlif kateqoriyalara üzrə fərqli vergitutma sistemi tətbiq edilir. Vergi ödəyicisi birdəfəlik vergiyə cəlb olunan biznes gəlirlərindən başqa, bütün kateqoriyalarda ümumi gəlirlərindən şəxsi çıxımlar və güzəştlər nəzərə alınaraq yekun vergi öhdəliyinin hesablanması seçə bilər.

Vergiyə cəlb olunan gəlirlər aşağıdakı kateqoriyalara bölünür:

- müddətli işdən gəlir, müstəqil fəaliyyətdən gəlir, dividendlər də daxil olmaqla bölüşdürülmüş mənfəətdən gəlir, faiz və royalti gəlirləri, daşınmaz əmlakın icarəsindən gəlir, idman və əyləncə fəaliyyətlərindən gəlir, daşınmaz və daşınmaz əmlak üzrə sərəncam verilməsindən kapital gəlirləri, idarəetmə heyyəti və nəzarət şurasına illik bonuslar şəklində ödənişlər, nəzarət edilən xarici şirkətlər tərəfindən müsbət gəlirlər.

Hər bir kateqoriya müxtəlif vergi dərəcəsi ilə vergiyə cəlb olunur, həmçinin ayrıca qaydalar və bəyannamələrin təqdim edilməsi ilə fərqlənir.

Vergidən azad olunan gəlirlərə aşağıdakılar aiddir:

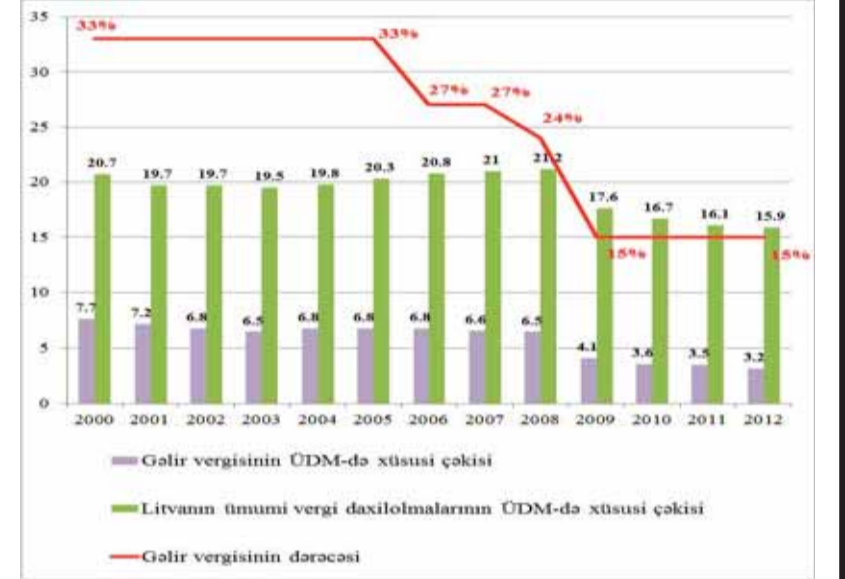
- qeyri-həyat sığortasından və bir sıra həyat sığortasından faydalar;
- müəyyən növ pensiya və anuitetlər;
- işəgötürən tərəfindən işçinin özünə ödənilən həyat sığortası ödənişləri və pensiya ödənişləri;
- müəyyən növ faiz gəlirləri;
- Avrozona ölkəsində qeydiyyatdan keçən gəmilərdə fəaliyyət göstərən dənizçilərin gəlirləri;
- mirasdan əldə olunan gəlirlər;
- hədiyyələr, müəyyən kapital gəlirləri, məhkəmə vasitəsilə və ya

razılışma nəticəsində əldə edilən gəlir.

«Vergi cənnəti»ndə (mənfəət vergisinin ən aşağı olduğu ölkələr) qeydiyyatdan keçmiş və ya təşkil edilmiş xarici müəssisədən və ya oranın rezidenti olan şəxsədən alınmış gəlirlərə azadolmaların tətbiqinə icazə verilmir.

rezidenti olan şəxsə yuxarıda sadalanan çıxımların tətbiqinə icazə verilmir.

Dərəcələr: Müddətli işdən gəlir 15% vahid dərəcə ilə vergiyə cəlb olunur. Dividenddən və müstəqil fəaliyyətdən başqa, digər bütün vergi tutulan gəlirlər də 15% dərəcə ilə vergiyə cəlb olunur.

Gəlirdən çıxımlar

Fərdi rezidentlərə aşağıdakı gəlirdən çıxımlara yol verilir:

- yaşayış yerinin tikintisi və ya alınması ilə bağlı banklara və digər kredit təşkilatlarına ödənilən borclar üzrə faizlər;
- yaşayış yerinin icarəsi ilə bağlı maliyyə institutlarına ödənilən faizlər;
- vergi ödəyicisinə, onun həyat yoldaşına və ya sağlamlıq imkanları məhdud uşaqları üçün pensiya fondundan ödənilən ödənişlər. Bu müddəə yalnız ödənişlərin Litva və ya Avrozonanın rezidentləri tərəfindən alındıqda tətbiq edilir;
- vergi ödəyicisinə, onun həyat yoldaşına azyaşlı uşaqlar və ya xüsusi qayğıya ehtiyacı olan uşaqlar üçün həyat sığortası üzrə edilən ödənişlər;
- vergi ödəyicisinin ilk ali təhsil və ya ixtisasartırma təlimləri üçün ödənişləri, həmçinin bu təhsil ödənişləri üçün götürülmüş borclar üzrə faizlər. Bu çıxılma vergi ödəyicisi olmayan valideynlərdən birinə və ya tələbəni qəyyumluğa götürənlərə də aid edilir.

Çıxımlar biznes sertifikatı ilə əldə edilən gəlirlərdən başqa, digər bütün gəlirlərdən çıxıla bilər. Bunlar ümumi gəlirlərdən çıxılır və illik gəlir vergisinin bəyannaməsində qeyd edilir. Yuxarıda sadalanan çıxımların ümumi məbləği vergi tutulan ümumi gəlirin 25%-dən artıq olmamalıdır.

«Vergi cənnəti»ndə qeydiyyatdan keçmiş və ya təşkil edilmiş xarici müəssisədən və ya oranın re-

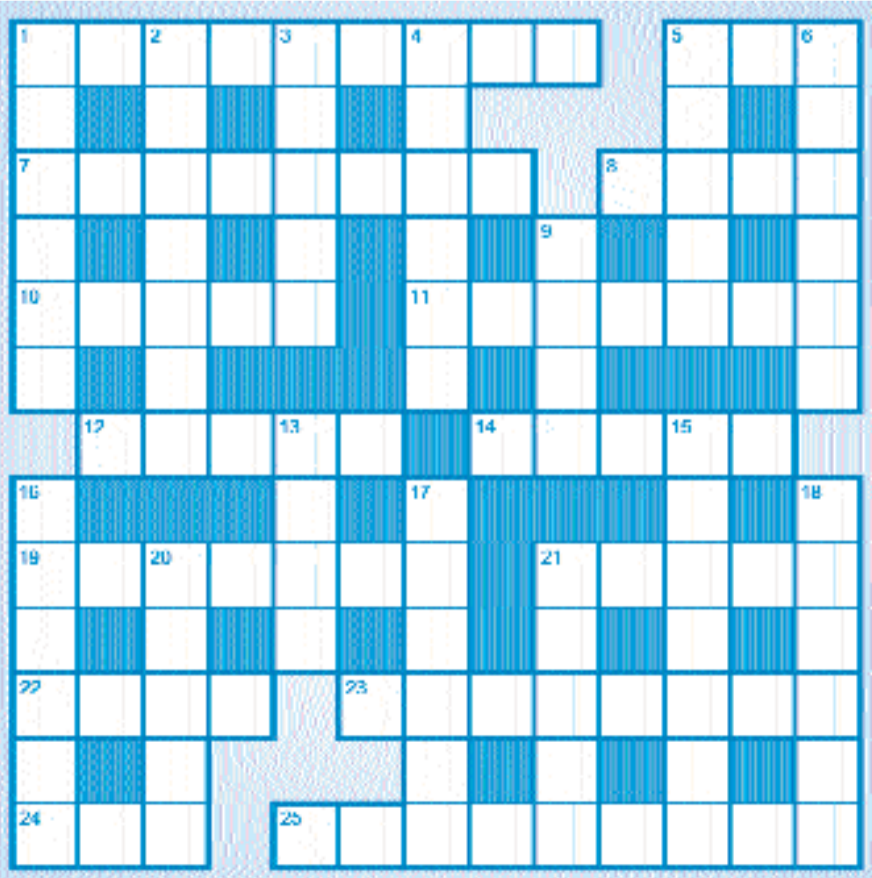
Güzəştlər: Əsas güzəştlər müddətli işlə əlaqədar əldə olunan gəlirlərə tətbiq edilir. Rezidentlər üçün bu güzəştlər aylıq əməkhaqqından çıxılır, qeyri-rezidentlər isə ilin sonunda illik vergi bəyannaməsini təqdim edən zaman onlara düşən güzəşt məbləğini əldə etmək üçün müraciət edə bilərlər.

Vərilən güzəştin məbləği alınan əməkhaqqının həcmindən asılı olaraq dəyişir. Müddətli işlə əlaqədar əldə edilən aylıq gəlir 300 ABŞ dollarınadək (800 Litva liti) olduqda 170 ABŞ dolları (470 Litva liti) həcmində güzəşt verilir. Aylıq əməkhaqqının məbləği 300 ABŞ dollarından çox olduqda artan gəlirə münasibətdə verilən güzəştin məbləği azalır (aylıq əməkhaqqı = 470 - 0,2 x (aylıq əməkhaqqı - 800)). Aylıq əməkhaqqının məbləği 1170 ABŞ dollarından (3150 Litva liti) çox olduqda isə güzəşt verilmir.

Azyaşlı uşağı olan vergi ödəyicilərinə də güzəştlər verilir. İlk uşaq üçün aylıq güzəştin məbləği 37 ABŞ dolları (100 Litva liti), ikinci və növbəti hər bir uşaq üçün isə 74 ABŞ dollarıdır. Əgər uşaq hər iki valideyninin yanında yaşayırsa, bu zaman güzəşt bərabər hissələrlə onlar arasında bölünür. Bu güzəşt qeyri-rezidentlərə münasibətdə tətbiq edilmir.

Zərərlər: Vergitutma məqsədləri üçün fiziki şəxsin zərərləri növbəti və əvvəlki illərə keçirilə bilər. Bir fəaliyyət növü ilə bağlı zərərin digər gəlirlər hesabına kompensasiya edilməsinə icazə verilmir.

Rubrika üçün materialları Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi təqdim edib

krossvord

Yuxarıdan aşağı: 1.Dili yeni sözlərdən - neologizmlərdən, təhriflərdən və s.-dən təmizləmə cəhdində ifrata varmaq; 2.Malın, məmulatın tipi; 3.Bir şeyin son həddi, son həddə çatdırmaq, mübaliğəyə varmaq, həddi keçmək; 4.ABŞ-ın şimal-qərbində şəhər; 5.Ruhlara, magiyaya inanan xalqlarda (əsasən, şimal xalqlarında) sehrbaz, ovsunçu, cadugər; 6.«Yol əhvalatı» filmində Zümrüd obrazını canlandıran aktrisanın adı; 9.Qırtıckimilər fəsiləsinə aid bitki cinsi; 13.Beynin fəaliyyət normasının minimal səviyyəyə enməsi və ətraf əlamə reaksiyalarının azalması ilə müşayiət olunan təbii fizioloji proses; 15.İnsan və heyvan mayası; 16.İslam dininin şiə qanadında qəbul edilən dini rəhbərlik və siyasi idarə üsulu; 17.Kompressor, mühərrik və turbinləri hərəkətə gətirən hərəkətsiz hissə; 18.Böyük Britaniyada şəhər; 20.Qrupda, kollektivdə hamının liderliyini qəbul etdiyi nüfuzlu şəxs; 21.XIII e.ə. - V b.e. Britaniya əhalisinin əsas hissəsini təşkil edən kelt tayfası və bu tayfanın nümayəndəsi.

Soldan sağa: 1.Başqasının əsərini öz əsəri kimi verən və ya mü-

əllifi göstərilmədən başqasının əsərindən istifadə edən şəxs; 5.Bir çox Şərqi ölkələrində hökmdar titulu; 7.Natiqlik nəzəriyyəsi, natiqlik sənəti haqqında elm; 8.Müsləmanlarda camaat namazına başçılıq edən, habelə bir məhəllədə nikah, ölüm və s. dini işlərə baxan ruhani; 10.İslam dinində əldə edilmiş mal və pulun halallığını təmin etməkdən ötrü onun dini ehtiyaclar və fəqir-füqərəyə verilmək üçün ayrılan hissəsi (dini vergi); 11.Duza və sirkəyə qoyulmuş tərəvəz, şoraba, tutma; 12.Böyük Britaniyada çay; 14.Fransız çörəyi; 19.Qiymətli mineral daş. Astmaya, revmatizmə, diş ağrısına, zəhərlənmələrə, yaraların sağlamlıqna kömək edən sağlamlıq daşı; 21.E.ə. II minilliyin əvvəllərində Mesopotamiyada mövcud olmuş şəhər-dövlət; 22.Həzm kanalının ən geniş hissəsini təşkil edən orqan; 23.Ellinizmin və Roma fəlsəfəsinin mühüm rəyəyənlarından biri; 24.Təlim məqsədilə odlu və ya pnevmatik əl silahlardan nişana atmaq üçün xüsusi avadanlıqla təchiz edilmiş yer, bina; 25.Qarın boşluğu divarlarını və üzvlərini örtən se-roz qişasının iltihabı.

Tərtib etdi: Rafael

Qazetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Adonis; 2.Butilən; 3.Səmmum; 4.Bizlan; 5.Dolma; 6.Barxan; 9.Marş; 13.Azot; 15.Admiral; 16.Oktant; 17.Balina; 18.Unitas; 20.Palaz; 21.Ureki.

Soldan sağa: 1.Abbasabad; 5.Dəb; 7.Optimizm; 8.Alar; 10.İslam; 11.Alabama; 12.İnnab; 14.Aşpaz; 19.Koppola (Frensis Ford); 21.Usman; 22.Ayla; 23.Vineqret; 24.Toz; 25.Qladiolus.

idman

Şose velosipedi üzrə dünya çempionatına yekun vurulub

İspaniyanın Ponferrada şəhərində şose velosipedi üzrə növbəti dünya çempionatı başa çatıb. Planetin ən güclülərinin mübarizə apardığı yarışda Azərbaycan müxtəlif yaş qrupları üzrə 6 velosipedçi ilə təmsil olunub.

İsgəndərov pelotondan 37 saniyə öndə olan 3 nəfərlik liderlər qrupunda yer alıb. Amma mübarizənin getdikcə qızışması dar yollarda tez-tez qəzaların baş verməsinə səbəb olub. Təəssüf ki, komandamızın üzvləri Tural İsgəndərovla Ənvər Asanov da bu qəzalardan qaça bilməyib və onların hər ikisi yarışı yarımçıq başa vurmaları olub. Belədə Samir Cəbrayılöv təkbəşinə mübarizə aparmaq məcburiyyətində qalıb və starta çıxan 162 velosipedçi arasında 90-cı yeri tutub - 4 saat 44 dəqiqə 27 saniyə.

Mübarizəyə ilk olaraq U-23 yaş qrupunda çıxış edən velosipedçimiz Tural İsgəndərov qoşulub - o, fərdi ötürmədə (time trial) 55-ci yeri tutub. Çempionatın 3-cü günü isə 18 yaşadək velosipedçilər arasında Elgün Əlizadə və Kənan Qəhrəmanlı fərdi ötürmədə (time trial), müvafiq olaraq, 64-cü və 66-cı olublar.

Sentyabrın 24-də «Elit» yaş qrupunda çıxış edən velosipedçilər fərdi ötürmədə (time trial) ən güclüləri müəyyən edə bilməyib. Bu qrupda Azərbaycanı ölkə çempionatının qalibi, «Synergy Baku» kontinental komandasının da şərafiyənə qoruyan Elçin Əsədov təmsil edib. O, dünya çempionatının qalibi, Böyük Britaniyanı təmsil edən Bredli Uiqqizdən 9:03.77 dəqiqə geri qalaraq 59-cu yeri tutub.

Sentyabrın 26-da çempionatda qrup ötürmələri start götürüb. U-23 yaş kateqoriyasında çıxış edən idmançıların 182 km məsafəyə mübarizəsi başlayıb. Bu kateqoriyada Azərbaycanı 3 idmançı: Tural İsgəndərov, Samir Cəbrayılöv və Ənvər Asanov təmsil edib. Mübarizə komandamız üçün yaxşı başlayıb. 18.2 km-lik ilk dövrənin yekununa əsasən, Tural

Dünya çempionatının başa çatmasına bir gün qalmış Azərbaycan yığmasının son 2 üzvü - builki Avropa çempionatında 12-ci yeri tutan Elgün Əlizadə və Kənan Qəhrəmanlı 127.4 km məsafəyə qrup ötürməsində mübarizəyə qoşulublar. Təəssüf ki, hər iki velosipedçimiz yolboyu baş verən qəzalardan qaça bilməyərək yarışı yarımçıq başa vurublar.

YERİ GƏLMİŞKƏN: Sentyabrın 29-da Ukraynanın Odessa şəhərində ənənəvi «Grand-Prix Odessa» veloyürüşü keçirilib. 100-dən artıq idmançının mübarizə apardığı birgünlük yürüşdə iştirakçılar 120 km məsafə qət ediblər. Yarışın qalibi adı isə Azərbaycanın «Elit» yığma komandası və «Synergy Baku» kontinental komandasının üzvü Elçin Əsədov qazanıb - o, məsafəni 2 saat 57 dəqiqə 49 saniyəyə başa vurub. «Synergy Baku»nın digər üzvü Aleksandr Surutkoviç isə komanda yoldaşından 20 saniyə geri qalaraq 3-cü olub. Qeyd edək ki, Odessa Qran-Prisi gələcək ilin etibarən Beynəlxalq Velosipedçilər İttifaqının (UCI) təqvim planına salınacaq və 1.2 kateqoriyasına malik olacaq.

Bədii gimnastika üzrə dünya çempionatı başa çatıb

Sentyabrın 28-də Türkiyənin İzmir şəhərində keçirilən bədii gimnastika üzrə 33-cü dünya çempionatına yekun vurulub.

Beləliklə, idmançılarımız dünya çempionatında komanda hesabında 5-ci yeri qazanıblar. Fərdi çoxnövlüklükdə gimnasti-

mız Marina Durunda 6-cı yeri tutub. Həmçinin, qrup hərəkətlərində komandamız çoxnövlüklükdə 6-cı yərə sahib olub.

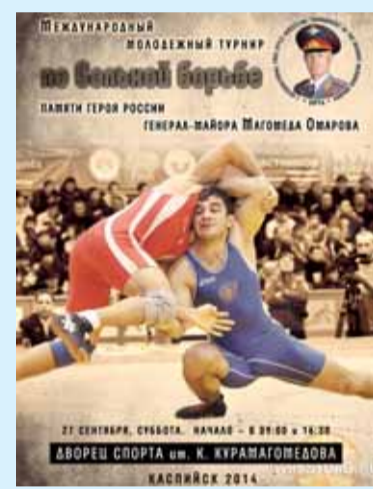

Azərbaycan Gimnastika Federasiyasının məlumatına görə, çempionatın sonuncu günü 3 lent, 2 top və 10 güzrlük keçirilən iki final yarışında Azərbaycan gimnastları iştirak edə bilməyib. Səbinə Abbasova, Siyana Vasilyeva, Aliyə Paşayeva, Diana Doman, Aleksandra Platonova və Aynur Mustafayevadan ibarət qrup hərəkətlərinə yerinə yetirən komandamız 8-ci yərə sahib olub.

Beynəlxalq turnirdə ikinci yer

Dağıstanın Kaspiysk şəhərində 1994-1996-cı illər təvəllüdü güclüləri arasında Rusiya Federasiyasının Qəhrəmanı, Rusiya Daxili İşlər Nazirliyinin general-mayoru Məhəmməd Ömərrovun xatirəsinə həsr olunmuş birinci beynəlxalq turnir keçirilib. Sərbəst gülüş üzrə gənclərdən ibarət Azərbaycan yığmasının üzvləri turnirdə iştirak ediblər.

Komanda xarakterli yarışda Azərbaycan ilə yanaşı, Şimali Osetiya, Xasavyurt, Kaspiysk, Kabardin-Balkar və Dağıstanın komandaları da mübarizə aparıblar. Yarımqrupda Şimali Osetiya və Xasavyurt komandaları

vəsiqə qazanıblar. Finalda Dağıstan komandasının güclüləri ilə qarşılaşan təmsilçilərimiz məğlub olub və beynəlxalq turniri ikinci sırada tamamlayıblar.

Xatırladaq ki, yarışda ölkəmizi məşğul Rövşən Umudov və Nazim Əlicanovun rəhbərliyi altında Arif Hüseynov (55 kq), Mircəlal Həsənzadə (55 kq), Vurğun Əliyev (60 kq), Qitnomaqomed Hacıyev (66 kq), Məhəmməd Muxutov, Hacımurad Ömərrov (hər ikisi 74 kq), Məhəmməd Abdullaxıyov (84 kq), Turxan Qurbanov (96 kq) və Oyan Nəzəriani (120 kq) təmsil ediblər.

mozaika

Fransanın iri avtomobil istehsalçısı olan «Renault» şirkəti sırf elektrikli işləyən ZOE markalı avtomobili satışa çıxarıb. Yeni avtomobil 100 km məsafə qət etmək üçün 1,1 manatlıq elektrik enerjisi sərf edir. Satış qiyməti 14 funt-sterlinq (18 min manat) olan avtomobilə 43 kW-ıq batareyası ilə 150 km məsafəni qət etmək üçün cəmi 1,7 manatlıq enerji bəs edir. Avtomobilin Türkiyədəki satış qiyməti isə 23 min manatdır (66,5 min TL). 60-dan çox yeni patenti özündə birləşdirən avtomobilin batareyasının 80%-i cəmi 30 dəqiqəyə dolur.

«Ağıllı şəhər» layihəsi

texnologiya

Belarusun rabitə və informasiya nazirinin birinci müavini Dmitri Şedko bunu nazirliyin «Beltelekom» Respublika Unitar Müəssisəsinin və «Korea Telecom» şirkətinin rəhbərlərinin görüşündə bildirib.

D. Şedko deyib: «Ölkəmizdə müəyyən texnologiyaların tətbiq olunmasına dair təkliflər verilib. Məsələn, «ağıllı şəhər» layihəsi Belarus üçün perspektivli və prioritetli istiqamətlərdən biridir. Artıq bəzi ölkələrdə Koreya Respublikasının texnologiyaları üzrə bu cür şəhərlər tikilir.

Koreyada 2000-ci ildə əsas qoyulan Songdo şəhəri belə şəhərin nümunəsidir. Müasir texnologiyalar «ağıllı şəhər» salmağa imkanlar yaradır. Həmin şəhərdə yerləşdirilmiş xüsusi qurğular yollarda vəziyyət, avtomobillərin hərəkəti, binaların vəziyyəti, enerjiyə tələbat, su sərfi haqqında məlumatları toplayır və təhlil edir.

Rabitə Nazirliyinin nümayəndəsi qeyd edib ki, iqtisadi hesablamalara görə, belə texnologiyaların tətbiqi ehtiyatlardan qənaətlə istifadə etməyə, sakinlərin həyatının daha keyfiyyətli, rahat və təhlükəsiz olmasına kömək edir.

«Korea Telecom» şirkəti Belarusa «ağıllı şəhər» texnologiyası təklif edib

Qaçqınların yerləşdirilməsi üçün vergi artırılacaq

tam ciddi

İsveçrə Eritreyadan çoxuşaqlı qaçqın ailələrini qəbul etdikdən sonra Stürix kantonundakı kənd bələdiyyələri vəsait çatışmazlığı ilə üzləşmişdir.

Yeddiuşaqlı ailə B tipli ölkədə yaşamaq və işləmək hüququ verən sənəd almışdır. Sənədin qüvvədə olma müddəti beş ildən sonra artırılı bilər. Qaçqınların yaşaması, mənzil kirayəsi və kommunal xərclər yerli büdcənin vəsaitləri hesabına ödənilməlidir. Bu məbləğ isə təqribən 4,1 min İsveçrə frankı (3,5 min manat) civarındadır. Bundan başqa, bələ-

diyyə yeddi uşaqdan üçünün sosial müəssisədə saxlanması xərclərini ödəməlidir. Valideynləri ilə qalan dörd uşaq isə sosial xidmət işçilərinin nəzarəti altındadır. Sosial xidmət xərcləri də yerli büdcədən ödənilir.

Ümumilikdə isə bir qaçqın ailəsinin saxlanması kənd bələdiyyəsinə hər ay 60 min franka (50 min manat) başa gəlir. Buna görə də kəndin bələdiyyəsi vəziyyətdən çıxış yolunu yerli sakinlərdən tutulan vergilərin artırılmasında görür. Bələdiyyə rəhbərliyinin sözlərinə görə, qaçqın ailələrinin heç bir vəzifəsi olma-

dığı halda, yalnız bu hüquqlardan istifadə etməsi yerli əhalinin narazılığına səbəb olur: «Əgər köməkçi, tərçüməçi, yaxud təqdim edilən mənzil onları qane etmirsə, biz öz hesabımıza onlara əvəz tapmalıyıq. Bu isə qonşuları qəzəbləndirir və onlar qaçqınların problemlərinə etinasız yanaşır».

Yeri gəlmişkən, Rusiya Federasiyasının hökuməti Ukraynadan olan qaçqınların məskunlaşması üçün 573,4 min manat ayırmışdır. Vəsait qaçqınların yeni yaşayış yerinə köçməsi, orzaqla, geyimlə və ləvazimatla təmin olunmasına xərclənəcək.

İspanağ artıq çəkiddən xilas olmağa kömək edir

İsveçin Lunda Universitetinin müəssisələri müəyyən ediblər ki, ispanağdan müntəzəm şəkildə istifadə etmək artıq çəkiddən xilas olmağa kömək edir. Bunun bitkinin tərkibində olan tilakoidlərlə bağlı olduğu müəyyənləşib.

sağla həyat tarzi

Aparılmış tədqiqatlarda 38 qadın iştirak edib. Həmin qadınlara hər səhər tərəvəzli kokteyl verilib. İştirakçıların bir hissəsinin kokteyliyə 5 qram ispanağ suyu, digərlərinin kokteyliyə isə platsebo əlavə olunub. Eksperiment gizli şəkildə aparıldığından könüllülər nə içdiklərini bilməyiblər. İştirakçılar xüsusi pəhrizə riayət etməli və üç ay ərzində idmanla məşğul olmalı idilər. Alimlər qadınlarda qidalanması-

nı da məhdudlaşdırıblar. Nəticədə ispanağ qəbul edən iştirakçılar orta hesabla 5 kiloqram, digər qrupa aid olanlar isə 3,5 kiloqram çəkiddən azad olublar.

Maraqlıdır ki, birinci qrupda olan könüllülər qeyri-sağlam qidaya meyilliyini hiss etməyiblər və onlar tez bir zamanda sağlam qidaya, tərəvəzli kokteyllərə öyrəşiblər. Alimlərin fikrincə, ispanağın şirəsi qidaya meyilliliyin 95 faizədək qarşısını alır.

Tilakoidlər insan orqanizmində doymululuq hormonunun yaranmasına səbəb olur, yağlı və zərərli qidamı unudaraq pəhrizə riayət etməyə kömək edir. Alimlər ispanağa diqqət yetirməyi və onu gündəlik rasiona əlavə etməyi məsləhət görürlər.

Müdrüklər deyib ki...

«Hayat insana iki dəfə verilmir, ancaq onu bir dəfə layiqli yaşaya bilməyənlər az deyil».

Fridrix Rükert (1788 - 1866)

